

ŠIAULIŲ MIESTO SUAUGUSIŲ GYVENTOJŲ GYVENSENOS TYRIMAS 2018 M.

Šiauliai

TURINYS

IVADAS	3
TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS	4
1. Sociodemografiniai duomenys	4
2. Sveikatos elgsena	5
2.1 Mityba	5
2.2 Fizinis aktyvumas	10
3. Rizikinga elgsena	11
3.1 Rūkymas.....	11
3.2 Alkoholio vartojimas.....	16
3.3 Narkotinių medžiagų vartojimas.....	19
3.4. Azartiniai lošimai.....	21
4. Gyvensenos įpročių keitimas	24
5. Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgta nuotaika, bendravimas	26
6. Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos	40
7. Aplinkos rizikos veiksniai	48
8. Sveikatos raštingumas	53
IŠVADOS	60
REKOMENDACIJOS	63

IVADAS

Visose Lietuvos savivaldybėse 2018 metais buvo atliktas pirmasis suaugusių gyventojų gyvensenos tyrimas. Tyrimas atliktas įgyvendinant Sveikatos apsaugos ministro įsakymą, įtvirtinantį periodinius gyvensenos tyrimus kaip visuomenės sveikatos stebėsenos elementus. Tyrimas vykdytas pagal Higienos instituto parengtą ir su Sveikatos apsaugos ministerija suderintą gyvensenos tyrimų metodiką. Apklausa organizuota vadovaujantis metodinėmis rekomendacijomis „Gyvensenos tyrimų organizavimas ir vykdymas savivaldybėse“. Anketinei apklausai naudotas Higienos instituto parengtas standartizuotas klausimynas, sudarytas iš 33 klausimų: apie mitybą ir fizinį aktyvumą; tabako, elektroninių cigarečių rūkymą, alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimą bei azartinius lošimus; gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimą, prislėgtą nuotaiką, bendravimą; visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, aplinkos rizikos veiksnius ir sveikatos raštingumą bei sociodemografinius duomenis.

Tyrimo tikslas: įvertinti Šiaulių miesto suaugusių gyventojų sveikatos ir gyvensenos ypatumus, visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, aplinkos rizikos veiksnių suvokimą bei gyventojų sveikatos raštingumą.

Buvo suformuota reprezentatyvi imtis atsižvelgiant į gyventojų skaičių ir lytį. Atrankinės apklausos metu 2018 m. balandžio - gegužės mėn. apklausti 429 Šiaulių miesto suaugę (18+ m.) gyventojai.

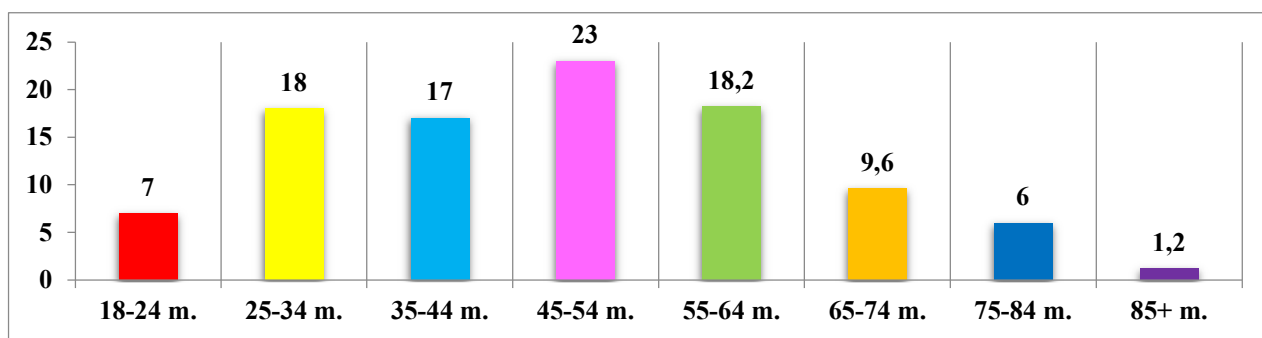
Surinkti anketinės apklausos duomenys buvo analizuojami „SPSS 15,0 for Windows“ bei „MS Excel“ programomis. Kiekybinių požiūrių priklausomumo, homogeniškumo bei proporcijų lygybių vertinimui naudotas χ^2 kriterijus ir z kriterijus. Rezultatų skirtumas laikytas statistiškai reikšmingu, kai $p < 0,05$. Duomenys analizuoti taikant aprašomąją statistiką.

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APITARIMAS

1. Sociodemografiniai duomenys

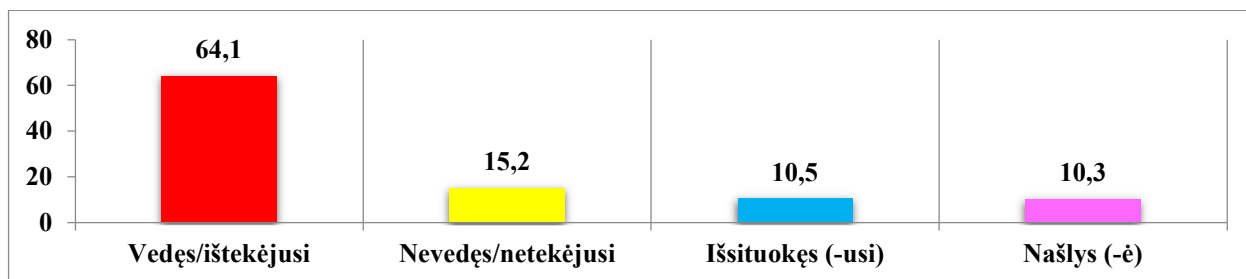
Tyrime dalyvavo 173 vyrai (40,4 proc.) ir 255 moterys (59,6 proc.). Didžioji dauguma (97,4 proc.) apklaustųjų buvo lietuviai bei gyveno mieste (96,7 proc.).

Lyginant demografinius duomenimis pagal amžiaus grupes, didžiąją respondentų dalį sudarė 45 - 54 m. (23,0 proc.) ir 55 - 64 m. amžiaus (18,2 proc.) gyventojai, o mažiausiai buvo 85+ m. amžiaus (1,2 proc.) gyventojų (žr. 1. pav.). Amžiaus vidurkis siekė 48,1 m. Jauniausiam respondentui buvo 18 m., vyriausiam – 87 m.

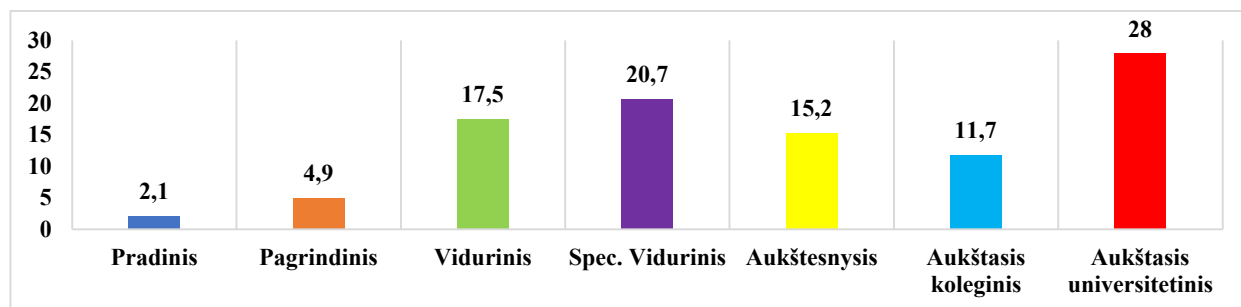
1. pav. Respondentų pasiskirstymas lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Lyginant duomenis pagal šeimyninę padėtį, daugiausia buvo apklausta vedusių/ištekėjusių (64,1 proc.) asmenų (žr. 2 pav.).

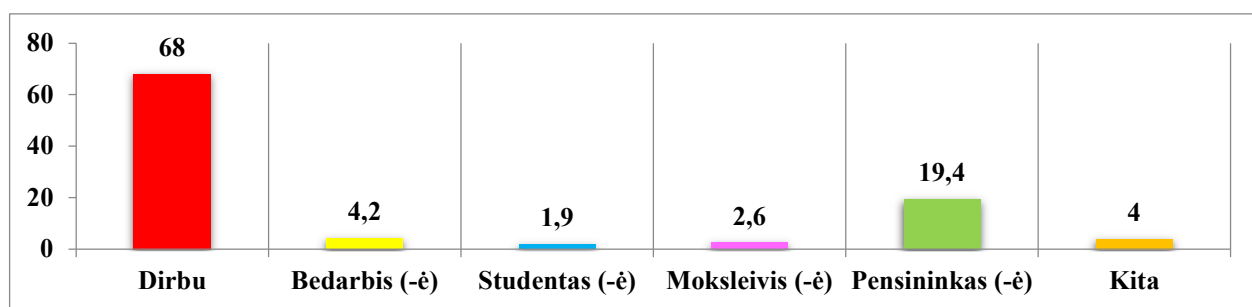
2 pav. Respondentų pasiskirstymas lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Lyginant duomenis pagal įgytą išsilavinimą, daugiausia respondentų turėjo aukštąjį universitetinį (28,0 proc.), mažiausia – pradinį (2,1 proc.) išsilavinimą (žr. 3 pav.).

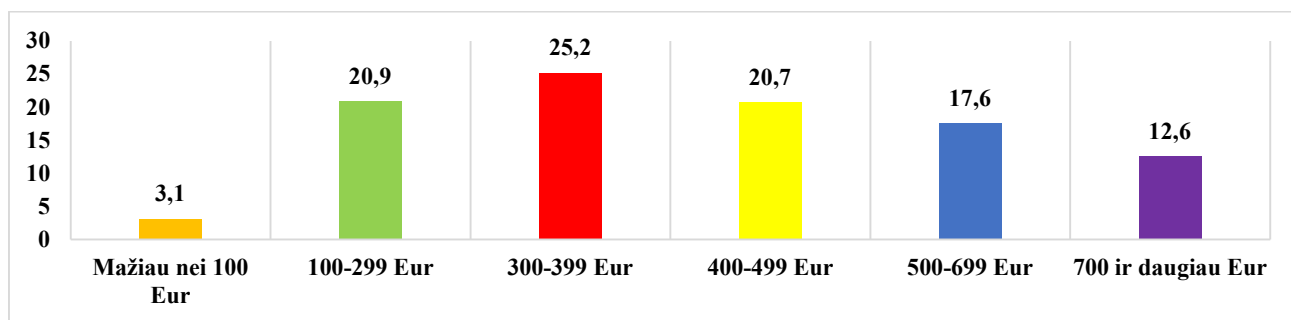
3 pav. Respondentų pasiskirstymas lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Lyginant demografinius duomenimis pagal profesinę veiklą, didžiausią dalį sudarė dirbantieji (68,0 proc.), mažiausią – studentai (1,9 proc.) (žr. 4 pav.).

4 pav. Respondentų pasiskirstymas lyginant pagal profesinę veiklą (proc.)

Lyginant duomenis pagal vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“, didžiausią dalį (25,2 proc.) sudarė respondentai, kurių vienam šeimos nariui per mėnesį teko nuo 300 iki 399 Eur, mažiausią dalį (3,1 proc.) – mažiau nei 100 Eur (žr. 5 pav.).

5 pav. Respondentų pasiskirstymas, lyginant pagal vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“ (proc.)

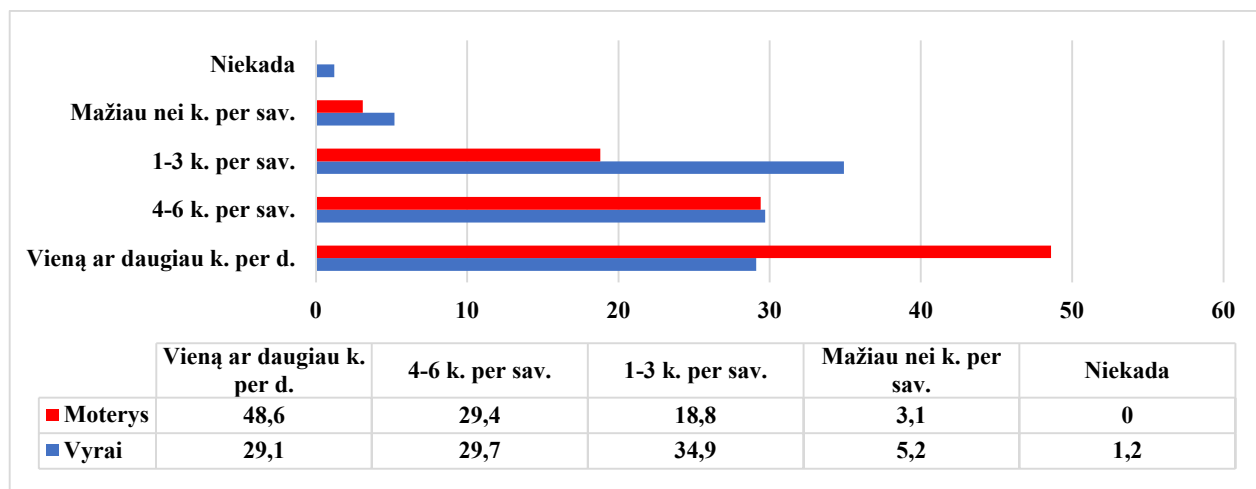
2.Sveikatos elgsena

2.1 Mityba

Dietologai teigia, kad jei žmogus vadovautųsi sveikos mitybos principais, ir patenkintų organizmo fiziologinius poreikius sveikai maitindamasis bei prisilaikytų mitybos režimo – mityba būtų nukreipta ne tik į sveikatos išsaugojimą bet ir į jos stiprinimą, o ir įvairių ligų tikrai pavyktų išvengti ar bent jau sumažinti jų skaičių. Vaisiai ir daržovės - vieni svarbiausių žmogaus organizmui reikalingų maisto produktų, suteikiančių vitaminų, mineralų ir skaidulinių medžiagų. Pagal mitybos rekomendacijas reikėtų valgyti vaisių ir daržovių penkis kartus per dieną. Kasdien rekomenduojama suvalgyti bent 400 g, ir kuo įvairesnių, nes jų sudėtis labai skiriasi. Geriausiai – šviežios, Lietuvoje išaugintos daržovės.

Apklausoje metu respondentų buvo paklausta kaip dažnai jie valgo daržoves ir vaisius. Statistiškai reikšmingai daugiau moterų, šiauliečiai, turintys aukštesnį išsilavinimą bei gaunantys didesnes vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“, vieną ar daugiau kartų per dieną valgė daržovių ir vaisių.

Didesnė dalis moterų (48,6 proc.) nei vyrų (29,1 proc.) valgė daržoves vieną ar daugiau kartų per dieną ($p<0,05$). Tuo tarpu daugiau vyrai (34,9 proc.) nei moterys (18,8 proc.) valgė daržoves tik 1 – 3 kartus per savaitę ($p<0,05$) (žr.6 pav.).

6 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip dažnai jie valgo daržoves (proc.)

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį universitetinį (54,2 proc.), aukštąjį koleginių (49,0 proc.) ir spec. vidurinį (42,7 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei vidurinį (26,7 proc.) ar pagrindinį (9,5 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai daržoves valgė vieną ar daugiau kartų per dieną. Tuo tarpu daugiau pradinį (66,7 proc.), pagrindinį (52,4 proc.) ir vidurinį (34,7 proc.) išsilavinimą turintys šiauliečiai nei aukštąjį universitetinį (15,0 proc.) ar aukštąjį koleginių (12,2 proc.) ($p<0,05$) išsilavinimą turintys šiauliečiai daržoves valgė tik 1 – 3 kartus per savaitę (žr. 1 lentelę).

1 lentelė.

Daržovių valgymo dažnis, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas \ Dažnis	Vieną ar daugiau k. per d.	4-6 k. per sav.	1-3 k. per sav.	Mažiau nei k. per sav.	Niekada
Pradinis	0,0	33,3	66,7	0,0	0,0
Pagrindinis	9,5	23,8	52,4	14,3	0,0
Vidurinis	26,7	32,0	34,7	6,7	0,0
Spec. vidurinis	42,7	27,0	25,8	2,2	2,2
Aukštesnysis	40,0	29,2	27,7	3,1	0,0
Aukštasis koleginių	49,0	36,7	12,2	2,0	0,0
Aukštasis universitetinis	54,2	27,5	15,0	3,3	0,0

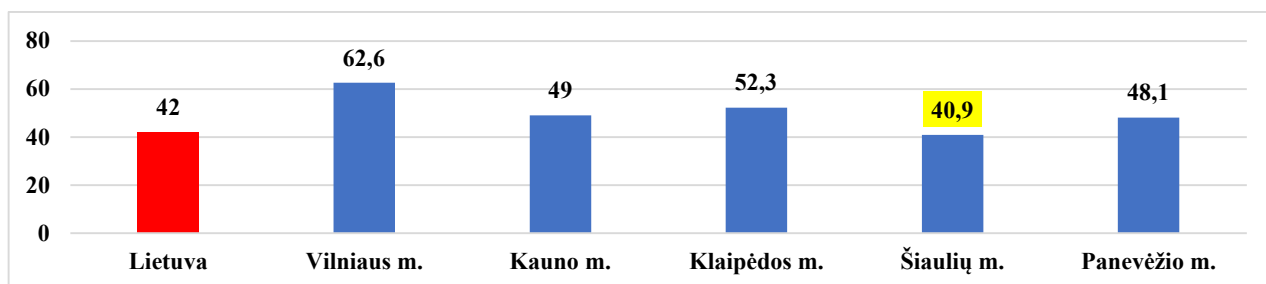
Didesnė dalis respondentų, gaunančių 700 Eur ir daugiau (49,1 proc.), 500-699 Eur (43,8 proc.), 400-499 Eur (43,7 proc.), 100-299 Eur (40,9 proc.), 300-399 Eur (35,8 proc.) vidutines mėnesio pajamas nei respondentų, gaunančių mažiau nei 100 Eur (7,7 proc.) ($p<0,05$) vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“, daržoves valgė vieną ar daugiau kartų per dieną (žr. 2 lentelę).

2 lentelė.

Daržovių valgymo dažnis, lyginant pagal vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“ (proc.)

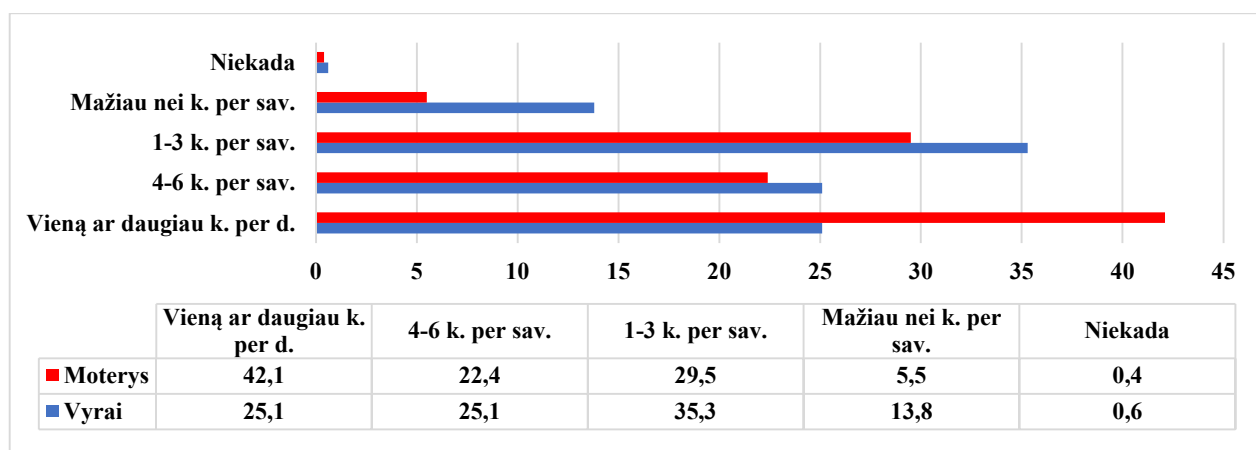
Pajamos \ Dažnis	Vieną ar daugiau k. per d.	4-6 k. per sav.	1-3 k. per sav.	Mažiau nei k. per sav.	Niekada
Mažiau nei 100 Eur	7,7	38,5	30,8	15,4	7,7
100-299 Eur	40,9	25,0	29,5	4,5	0,0
300-399 Eur	35,8	33,0	29,2	1,9	0,0
400-499 Eur	43,7	28,7	23,0	4,6	0,0
500-699 Eur	43,8	30,1	21,9	2,7	1,4
700 Eur ir daugiau	49,1	28,3	17,0	5,7	0,0

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (40,9 proc.) gyventojų, kurie bent kartą per dieną valgė daržoves, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį (42,0 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 7 pav.).

7 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves, pasiskirstymas (proc.)

Didesnė dalis moterų (42,1 proc.) nei vyrų (25,1 proc.) valgė vaisius vieną ar daugiau kartų per dieną ($p < 0,05$) (žr. 8 pav.).

8 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip dažnai jie valgo vaisius (proc.)

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį koleginių (41,7 proc.), aukštesnįjį (41,5 proc.), aukštąjį universitetinį (41,2 proc.) ar spec. vidurinį (39,3 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei vidurinį (18,1

proc.) ar pagrindinį (15,0 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai vaisius valgė vieną ar daugiau kartų per dieną (žr. 3 lentelę).

3 lentelė.

Vaisių valgymo dažnis, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas \ Dažnis	Vieną ar daugiau k. per d.	4-6 k. per sav.	1-3 k. per sav.	Mažiau nei k. per sav.	Niekada
Pradinis	22,2	22,2	44,4	0,0	11,1
Pagrindinis	15,0	15,0	60,0	10,0	0,0
Vidurinis	18,1	33,3	37,5	11,1	0,0
Spec. vidurinis	39,3	21,3	27,0	11,2	1,1
Aukštesnysis	41,5	13,8	35,4	9,2	0,0
Aukštasis koleginis	41,7	27,1	20,8	10,4	0,0
Aukštasis universitetinis	41,2	25,2	28,6	5,0	0,0

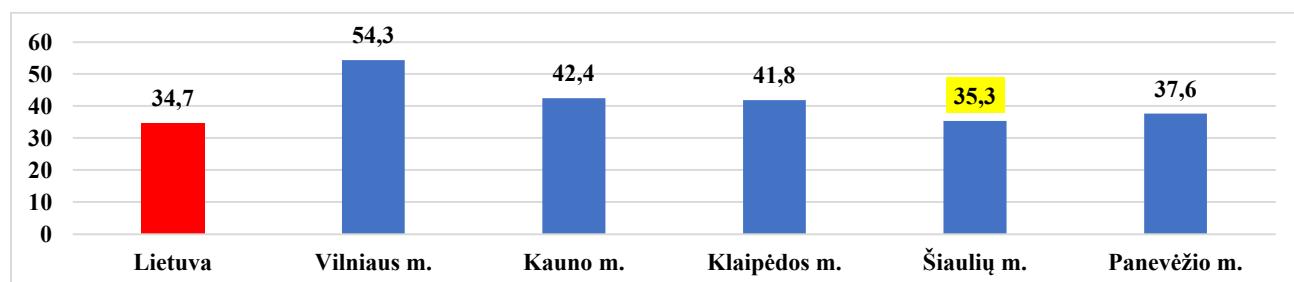
Didesnė dalis respondentų, gaunančių 500-699 Eur (41,4 proc.), 700 Eur ir daugiau (39,6 proc.), 100-299 Eur (38,6 proc.), 300-399 Eur (33,7 proc.) ir 400-499 Eur (31,0 proc.) ($p < 0,05$) vidutines mėnesio pajamas nei respondentų, gaunančių mažiau nei 100 Eur (0,0 proc.) vidutines mėnesio pajamas, vaisius valgė vieną ar daugiau kartų per dieną (žr. 4 lentelę).

4 lentelė.

Vaisių valgymo dažnis, lyginant pagal vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“ (proc.)

Pajamos \ Dažnis	Vieną ar daugiau k. per d.	4-6 k. per sav.	1-3 k. per sav.	Mažiau nei k. per sav.	Niekada
Mažiau nei 100 Eur	0,0	41,7	41,7	8,3	8,3
100-299 Eur	38,6	20,5	29,5	11,4	0,0
300-399 Eur	33,7	29,8	26,9	8,7	1,0
400-499 Eur	31,0	26,4	33,3	9,2	0,0
500-699 Eur	41,4	15,7	32,9	10,0	0,0
700 Eur ir daugiau	39,6	20,8	35,8	3,8	0,0

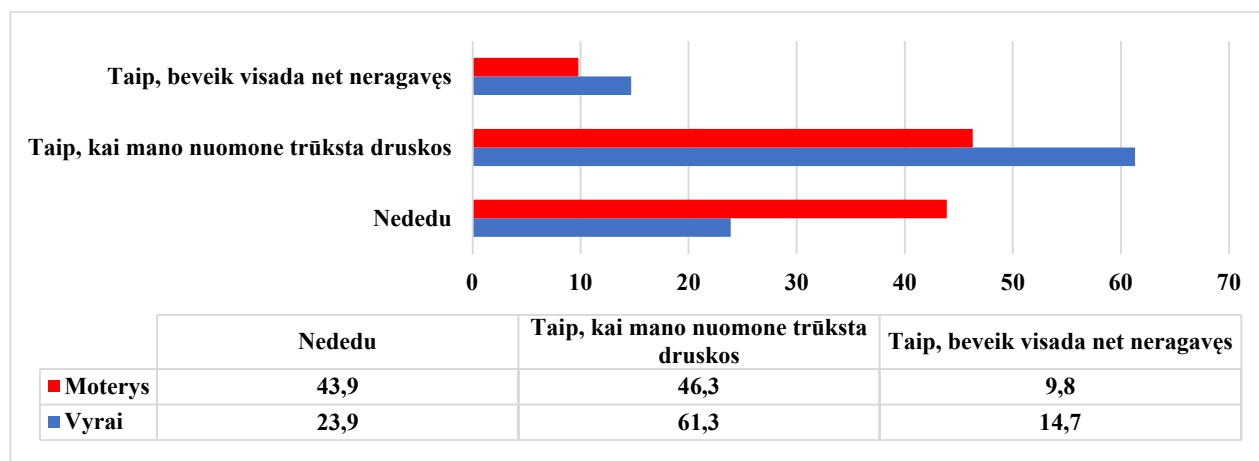
Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (35,3 proc.) gyventojų, kurie bent kartą per dieną valgė vaisius, dalis buvo didesnė už Lietuvos vidurkį (34,7 proc.), tačiau mažesnė už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 9 pav.).

9 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius, pasiskirstymas (proc.)

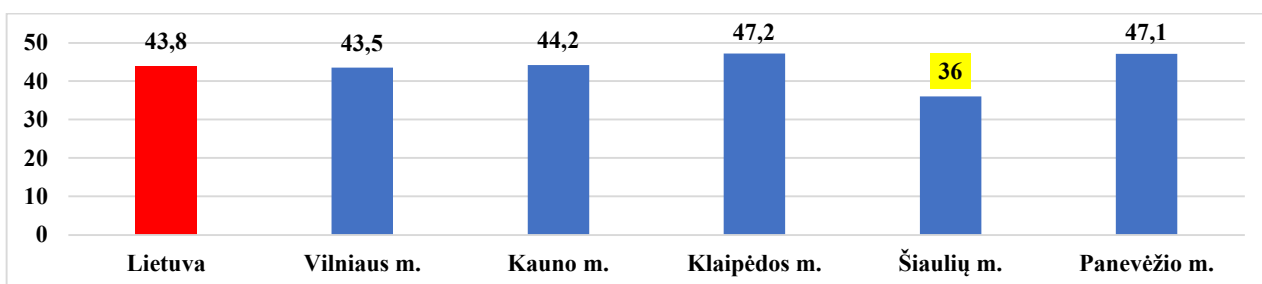
Tyrimo metu šiauliečių buvo klausiama, ar jie papildomai deda druskos į paruoštą maistą. 36,0 proc. apklaustųjų druskos nedėjo, 52,3 proc. - dėjo druską, kai manė, kad jos trūksta, 11,7 proc. – dėjo visada net neragavę.

Lyginant apklausos duomenis pagal lytį, didesnė dalis moterų (43,9 proc.) nei vyrų (23,9 proc.) ($p < 0,05$) nesūdė paruošto maisto. Tuo tarpu daugiau vyrai (61,3 proc.) nei moterys (46,3 proc.) ($p < 0,05$) dėjo druską, kai manė, kad jos trūksta (žr. 10 pav.).

10 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, ar jie deda druskos į paruoštą maistą (proc.)

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (36,0 proc.) gyventojų, kurie papildomai nedėjo druskos į paruoštą maistą, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį (43,8 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 11 pav.).

11 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie papildomai nedėjo druskos į paruoštą maistą, pasiskirstymas (proc.)

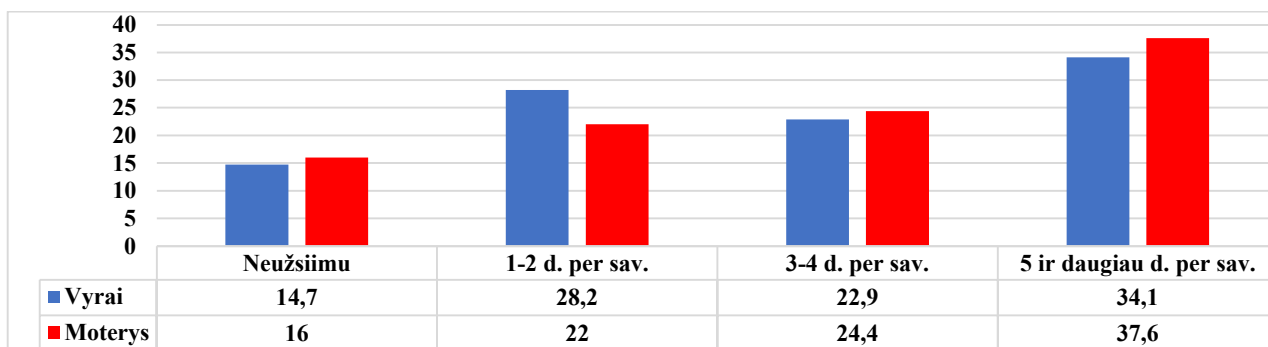
Apžvelgiant atliktą analizę galima teigti, kad vieną ar daugiau kartų per dieną daržoves ir vaisius valgė moterys, apklaustieji, turintys aukštesnį išsilavinimą bei gaunantys didesnes vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“. Šiauliečiai daržovių ir vaisių valgė mažiausiai, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais. Moterys papildomai nedėjo druskos į paruoštą maistą. Šiauliečiai papildomai sūdė pagamintą maistą daugiausiai, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais.

2.2 Fizinis aktyvumas

Dėl technologijų plėtros žmonės vis mažiau juda. Į darbą daugelis važiuoja automobiliu, namie daug laiko praleidžia prie televizoriaus ar kompiuterio. Toks gyvenimo būdas nėra fiziologiškai būdingas žmogui, todėl nenuostabu, kad labai didėja sergamumas dėl fizinio pasyvumo atsiradusiomis ligomis.

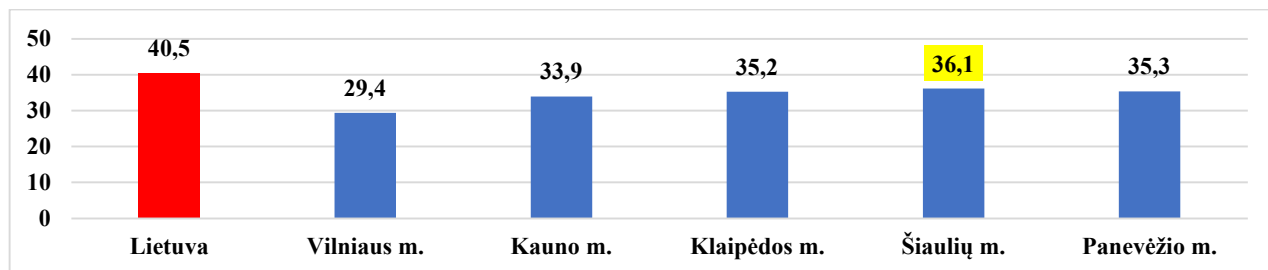
Apklaustos metu pasidomėta, kiek dienų per savaitę respondentai užsiima energinga fizine veikla mažiausiai 30 min.

Tik 37,6 proc. moterų ir 34,1 proc. vyrų energinga fizine veikla mažiausiai 30 min. užsiėmė 5 ir daugiau dienų per savaitę. 15,5 proc. apklaustųjų tokia fizine veikla neužsiėmė visai (žr. 12 pav.).

12 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kiek dienų per savaitę mažiausiai 30 min. jie užsiima energinga fizine veikla (proc.)

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (36,1 proc.) gyventojų, kurie energinga fizine veikla mažiausiai 30 min. užsiėmė 5 ir daugiau dienų per savaitę, dalis buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį (40,5 proc.), tačiau didesnė už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 13 pav.).

13 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie energinga fizine veikla mažiausiai 30 min. užsiėmė 5 ir daugiau dienų per savaitę, pasiskirstymas (proc.)

Apžvelgiant atliktą analizę galima teigti, kad tik kas trečias šiaulietis 5 ir daugiau dienų per savaitę užsiėmė energinga fizine veikla mažiausiai 30 min. Šiaulių miesto gyventojų, kurie energinga fizine veikla mažiausiai 30 min. užsiėmė 5 ir daugiau dienų per savaitę dalis buvo didesnė už kitų keturių didmiesčių vidurkius.

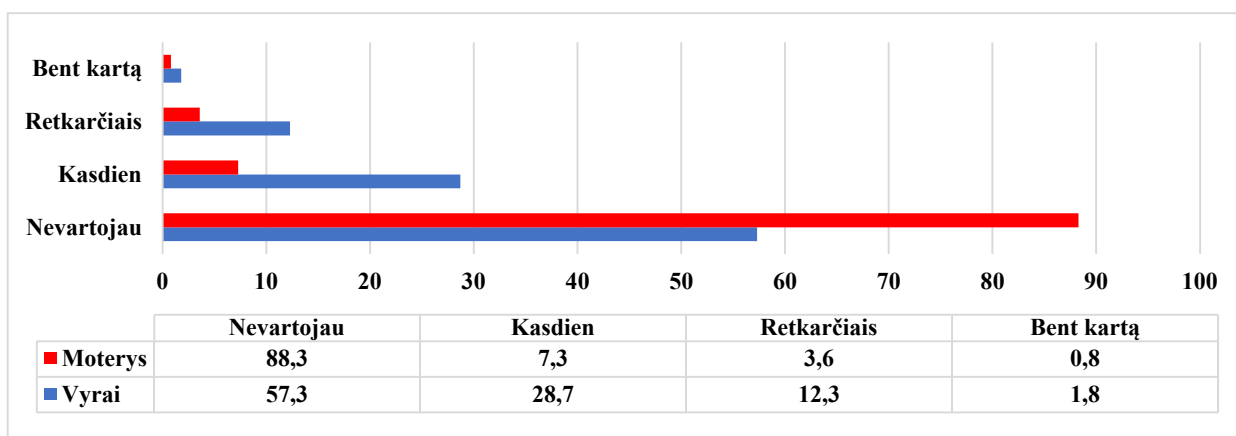
3. Rizikinga elgsena

3.1 Rūkymas

Pasaulio mastu plintantis tabako vartojimas tampa vis didesne problema, lemiančia augantį sergamumą ir mirtingumą nuo tabako sukeltų ligų. Pasaulio banko duomenimis maždaug trečdalis suaugusių planetos žmonių rūko, tai sudaro apie 1,3 milijardo rūkorių pasaulyje. Rūkymo žala sveikatai tiesiogiai priklauso nuo surūkomų cigarečių skaičiaus per dieną ir nuo rūkymo stažo (rūkymo laiko).

Šiauliečių buvo klausiama, ar jie rūkė tabako gaminius per paskutines 30 d. ir per paskutinius 12 mėn. Didesnė dalis moterų, 75 – 84 m. amžiaus dalyvių, našlių, pensininkų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, gaunančių 100 – 299 Eur vidutines mėnesio pajamas nerūkė tabako gaminių. Tuo tarpu daugiau vyrai, bedarbiai, gaunantys 700 ir daugiau Eur vidutines mėnesio pajamas rūkė kasdien ir per praėjusį mėnesį, ir per praėjusius metus.

Didesnė dalis moterų (88,3 proc.) nei vyrų (57,3 proc.) ($p < 0,05$) nerūkė tabako gaminių. Tuo tarpu daugiau vyrai (28,7 proc.) nei moterys (7,3 proc.) ($p < 0,05$) per praėjusį mėnesį rūkė juos kasdien, taip pat daugiau vyrai (12,3 proc.) nei moterys (3,6 proc.) ($p < 0,05$) tabako gaminius rūkė retkarčiais (žr. 14 pav.).

14 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tabako gaminių vartojimo dažnį per paskutines 30 d. (proc.)

Didesnė dalis 75 – 84 m. (96,0 proc.) amžiaus dalyvių nei 45 – 54 m. (78,5 proc.), 25 – 34 m. (75,0 proc.), 55 – 64 m. (72,4 proc.), 35 – 44 m. (71,0 proc.) ir 18 – 24 m. (51,7 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyvių visai nerūkė tabako gaminių per praėjusį mėnesį. Daugiau 35 – 44 m. (23,2 proc.), 55 – 64 m. (21,1 proc.) ir 25 – 34 m. (18,1 proc.) amžiaus šiauliečiai atsakė, kad rūkė juos kasdien per praėjusias 30 d. (žr. 5 lentelę).

5 lentelė.

Tabako gaminių vartojimo dažnis per paskutines 30 d., lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Dažnis	Nevartojau	Kasdien	Retkarčiais	Bent kartą
18-24 m.	51,7	6,9	31,0	10,3
25-34 m.	75,0	18,1	5,6	1,4
35-44 m.	71,0	23,2	5,8	0,0
45-54 m.	78,5	16,1	4,3	1,1
55-64 m.	72,4	21,1	6,6	0,0
65-74 m.	86,8	7,9	5,3	0,0
75-84 m.	96,0	0,0	4,0	0,0
85 m. +	80,0	20,0	0,0	0,0

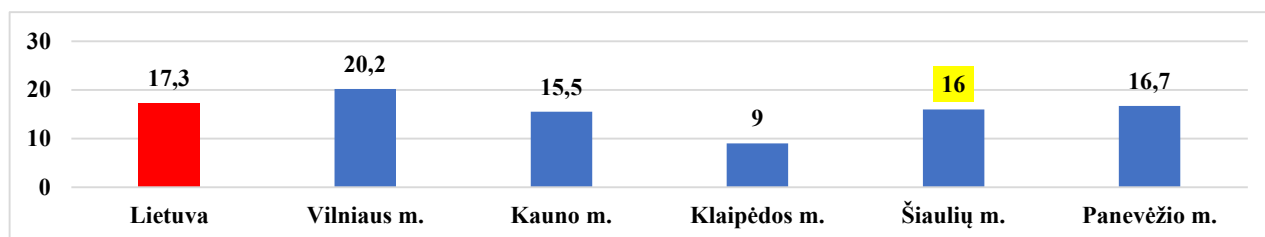
Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį universitetinį (87,7 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei vidurinį (68,0 proc.), spec. vidurinį (69,0 proc.) ar aukštesnįjį (70,3 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nevartojo tabako gaminių per praėjusį mėnesį. Tuo tarpu daugiau spec. vidurinį (24,1 proc.) ir aukštesnįjį (25,0 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei aukštąjį universitetinį (6,1 proc.) ($p < 0,05$) išsilavinimą turintys dalyviai tabako gaminius rūkė kasdien per paskutines 30 d. (žr. 6 lentelę).

6 lentelė.

Tabako gaminių vartojimo dažnis per paskutines 30 d., lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

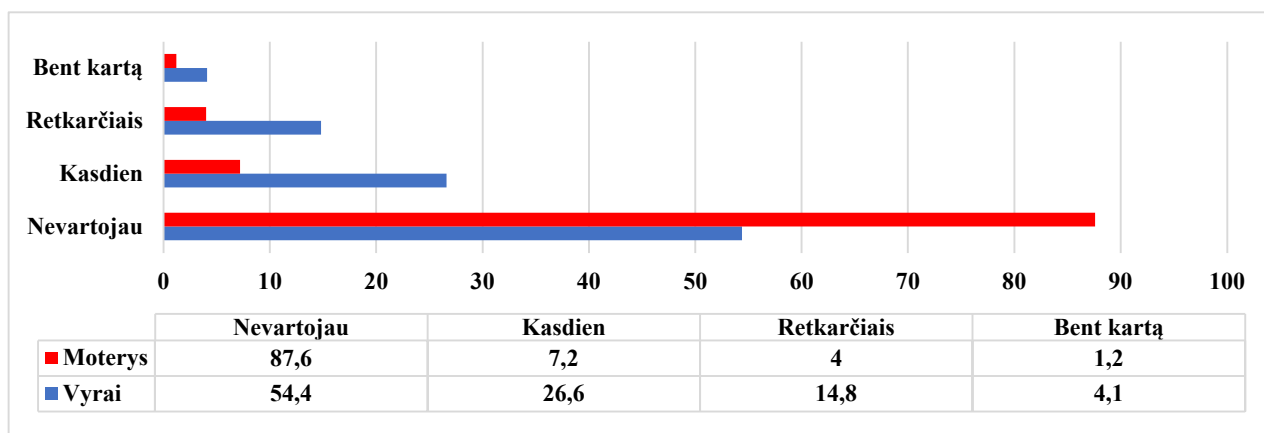
Išsilavinimas \ Dažnis	Nevartojau	Kasdien	Retkarčiais	Bent kartą
Pradinis	100,0	0,0	0,0	0,0
Pagrindinis	71,4	19,0	4,8	4,8
Vidurinis	68,0	16,0	14,7	1,3
Spec. vidurinis	69,0	24,1	6,9	0,0
Aukštesnysis	70,3	25,0	4,7	0,0
Aukštasis koleginis	75,5	14,3	8,2	2,0
Aukštasis universitetinis	87,7	6,1	4,4	1,8

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (16,0 proc.) gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kasdien rūkė tabako gaminius, dalis buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį (17,3 proc.). Už šiauliečius kasdien mažiau rūkė Klaipėdos (9,0 proc.) ir Kauno (15,5 proc.) miestų gyventojai (žr. 15 pav.).

15 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per paskutines 30 d. kasdien rūkė tabako gaminius, pasiskirstymas (proc.)

Didesnė dalis moterų (87,6 proc.) nei vyrų (54,4 proc.) ($p < 0,05$) nerūkė tabako gaminių per praėjusius metus. Tuo tarpu daugiau vyrai (26,6 proc.) nei moterys (7,2 proc.) ($p < 0,05$) per praėjusius 12 mėn. rūkė kasdien, taip pat daugiau vyrai (14,8 proc.) nei moterys (4,0 proc.) ($p < 0,05$) tabako gaminius rūkė retkarčiais (žr. 16 pav.).

16 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tabako gaminių vartojimo dažnį per paskutinius 12 mėn. (proc.)

Didesnė dalis 75 – 84 m. (96,0 proc.) amžiaus dalyvių nei 25 – 34 m. (76,4 proc.), 45 – 54 m. (75,8 proc.), 35 – 44 m. (71,0 proc.), 55 – 64 m. (68,9 proc.) ir 18 – 24 m. (48,3 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyviai visai nerūkė tabako gaminių per praėjusius 12 mėn. Daugiau 35 – 44 m. (23,2 proc.), 55 – 64 m. (21,6 proc.) ir 45 – 54 m. (14,7 proc.) amžiaus šiauliečiai atsakė, kad rūkė juos kasdien per praėjusius metus (žr. 7 lentelę).

7 lentelė.

Tabako gaminių vartojimo dažnis per paskutinius 12 mėn., lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Dažnis	Nevartojau	Kasdien	Retkarčiais	Bent kartą
18-24 m.	48,3	6,9	31,0	13,8
25-34 m.	76,4	13,9	6,9	2,8
35-44 m.	71,0	23,2	5,8	0,0
45-54 m.	75,8	14,7	5,3	4,2
55-64 m.	68,9	21,6	9,5	0,0
65-74 m.	87,2	7,7	5,1	0,0
75-84 m.	96,0	0,0	4,0	0,0
85 m. +	80,0	20,0	0,0	0,0

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį universitetinį (88,0 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei aukštesnįjį (66,2 proc.), spec. vidurinį (66,3 proc.), vidurinį (68,5 proc.) ir aukštąjį koleginių (68,8 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nevartojo tabako gaminių per praėjusius metus. Tuo tarpu daugiau spec. vidurinį (24,4 proc.) ir aukštesnįjį (24,6 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei aukštąjį universitetinį (6,0 proc.) ($p < 0,05$) išsilavinimą turintys dalyviai tabako gaminius rūkė kasdien per paskutinius 12 mėn. (žr. 8 lentelę).

8 lentelė.

Tabako gaminių vartojimo dažnis per paskutinius 12 mėn., lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

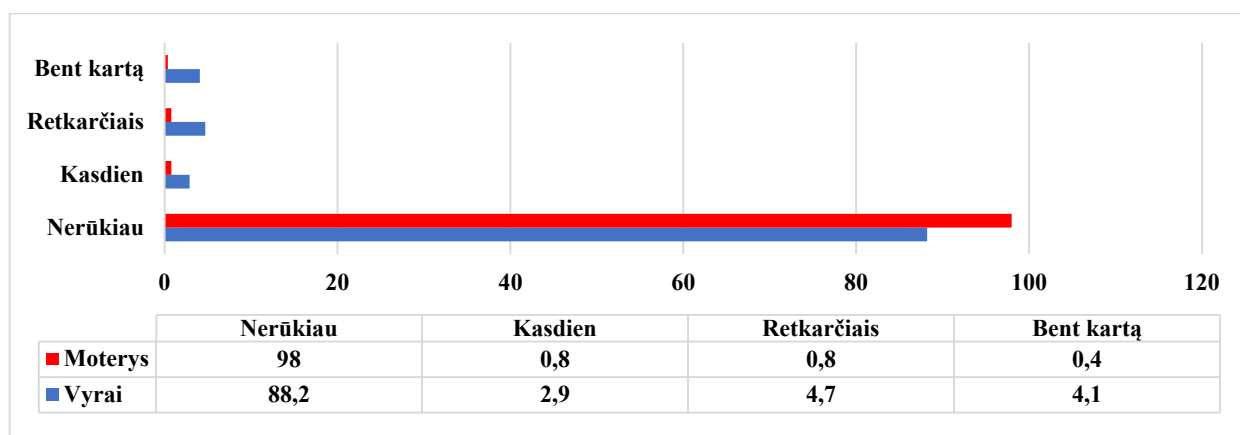
Išsilavinimas \ Dažnis	Nevartoju	Kasdien	Retkarčiais	Bent kartą
Pradinis	100,0	0,0	0,0	0,0
Pagrindinis	76,2	19,0	0,0	4,8
Vidurinis	68,5	12,3	15,1	4,1
Spec. vidurinis	66,3	24,4	9,3	0,0
Aukštesnysis	66,2	24,6	7,7	1,5
Aukštasis koleginis	68,8	12,5	14,6	4,2
Aukštasis universitetinis	88,0	6,0	3,4	2,6

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad didesnė dalis moterų, 75 – 84 m. amžiaus dalyvių, našlių, nevedusių, pensininkų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, gaunančių 100 – 299 Eur vidutines mėnesio pajamas nerūkė tabako gaminių. Tuo tarpu daugiau vyrai, bedarbiai, gaunantys 700 ir daugiau Eur vidutines mėnesio pajamas rūkė kasdien ir per praėjusį mėnesį, ir per praėjusius metus. Šiaulių miesto gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kasdien rūkė tabako gaminius, dalis buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį. Už šiauliečius kasdien mažiau rūkė Klaipėdos ir Kauno miestų gyventojai.

Prieš maždaug dešimt metų rinkoje pasirodęs naujas išradimas – elektroninės cigaretės. Elektriniai prietaisai, tiekiantys nikotiną skystų garų pavidalu, atrodė kaip mažiau žalinga ir socialiai atsakinga alternatyva degiosioms cigaretėms. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) ir kitos tabako kontrolės organizacijos skatina visus gyventojus elgtis apdairiai, nes dar nėra iki galo ištirtos galimos elektroninių cigarečių vartojimo pasekmės sveikatai.

Šiauliečių buvo paklausta, ar jie rūkė elektronines cigaretes per paskutines 30 d. ir per paskutinius 12 mėn. Didesnė dalis moterų, vyresnių nei 35 m. amžiaus dalyvių, našlių, vedusių ar išsiskyrusių, dirbančių ar pensininkų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, gaunančių daugiau nei 100 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ nerūkė elektroninių cigarečių. Daugiau moksleiviai rūkė kasdien elektronines cigaretes ir per praėjusį mėnesį, ir per praėjusius metus.

Didesnė dalis moterų (98,0 proc.) nei vyrų (88,2 proc.) ($p < 0,05$) nerūkė elektroninių cigarečių. Tuo tarpu daugiau vyrai (4,7 proc.) nei moterys (0,8 proc.) ($p < 0,05$) per praėjusį mėnesį rūkė retkarčiais, taip pat daugiau vyrai (4,1 proc.) nei moterys (0,4 proc.) ($p < 0,05$) elektronines cigaretes rūkė bent kartą paskutines 30 d. (žr. 17 pav.).

17 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal elektroninių cigarečių rūkymo dažnį per paskutines 30 d. (proc.)

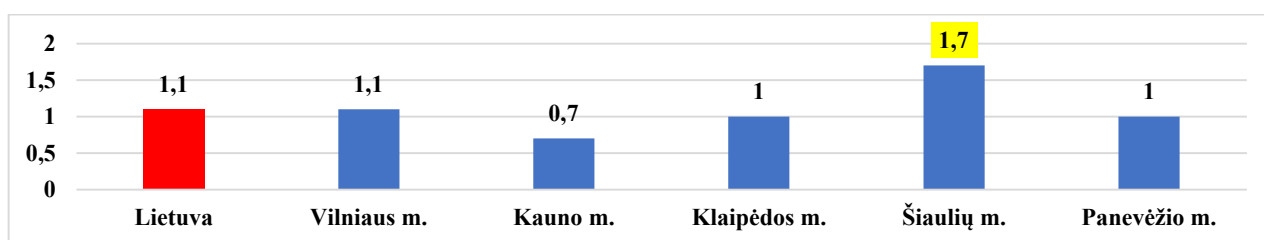
Statistiškai reikšmingai daugiau pensininkų (100,0 proc.), dirbančių (94,7 proc.) ir bedarbių (94,4 proc.) nei moksleivių (63,6 proc.) ir studentų (62,5 proc.) nerūkė elektroninių cigarečių per praėjusį mėnesį. Daugiau moksleiviai (27,3 proc.) jas rūkė kasdien, o studentai (37,5 proc.) – retkarčiais (žr. 9 lentelę).

9 lentelė.

Elektroninių cigarečių rūkymo dažnis per paskutines 30 d., lyginant pagal užsiėmimą (proc.)

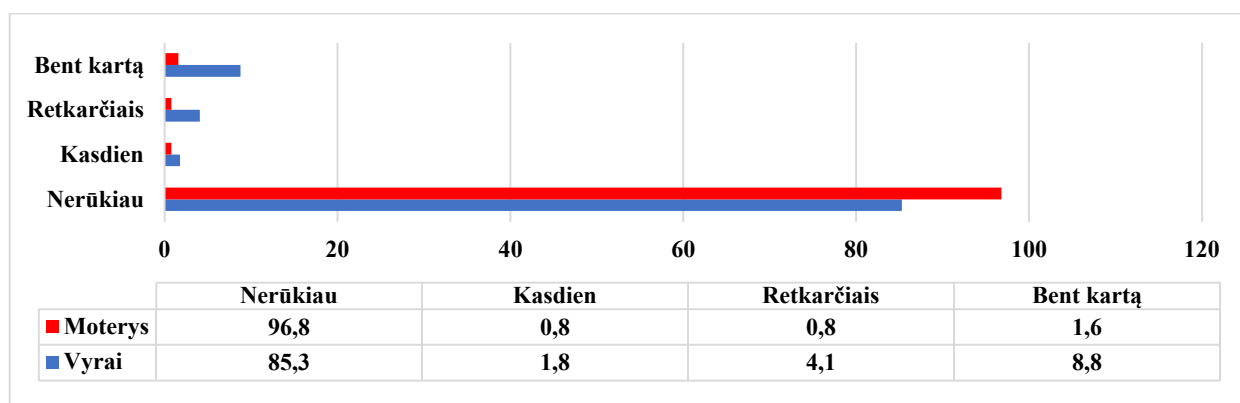
Užsiėmimas \ Dažnis	Nerūčiau	Kasdien	Retkarčiais	Bent kartą
Dirbu	94,7	1,1	2,1	2,1
Bedarbis (-ė)	94,4	0,0	0,0	5,6
Studentas (-ė)	62,5	0,0	37,5	0,0
Moksleivis (-ė)	63,6	27,3	9,1	0,0
Pensininkas (-ė)	100,0	0,0	0,0	0,0

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (1,7 proc.) gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kasdien rūkė elektronines cigaretes, dalis buvo didesnė ir už Lietuvos vidurkį (1,1 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 17 pav.).

17 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per paskutines 30 d. kasdien rūkė elektronines cigaretes, pasiskirstymas (proc.)

Didesnė dalis moterų (96,8 proc.) nei vyrų (85,3 proc.) ($p < 0,05$) nerūkė elektroninių cigarečių per praėjusius 12 mėn. Tuo tarpu daugiau vyrai (8,8 proc.) nei moterys (1,6 proc.) ($p < 0,05$) per praėjusius metus rūkė elektronines cigaretes bent kartą (žr. 18 pav.).

18 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal elektroninių cigarečių rūkymo dažnį per paskutinius 12 mėn. (proc.)

Statistiškai reikšmingai daugiau pensininkų (98,8 proc.) ir dirbančių (92,6 proc.) nei studentų (75,0 proc.) ir moksleivių (54,5 proc.) nerūkė elektroninių cigarečių per praėjusius metus. Daugiau moksleiviai (27,3 proc.) jas rūkė kasdien, studentai (25,0 proc.) – retkarčiais (žr. 9 lentelę).

**10 lentelė.
Elektroninių cigarečių rūkymo dažnis per paskutinius 12 mėn., lyginant pagal užsiėmimą (proc.)**

Užsiėmimas \ Dažnis	Nerūčiau	Kasdien	Retkarčiais	Bent kartą
Dirbu	92,6	0,4	1,8	5,3
Bedarbis (-ė)	88,9	0,0	0,0	11,1
Studentas (-ė)	75,0	0,0	25,0	0,0
Moksleivis (-ė)	54,5	27,3	9,1	9,1
Pensininkas (-ė)	98,8	0,0	0,0	1,2

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad didesnė dalis moterų, vyresnių nei 35 m. amžiaus dalyvių, našlių, vedusių ar išsiskyrusių, dirbančių ar pensininkų, turinčių aukštąjį universitetinį išsilavinimą, gaunančių daugiau nei 100 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ nerūkė elektroninių cigarečių. Daugiau moksleiviai rūkė kasdien elektronines cigaretes ir per praėjusį mėnesį, ir per praėjusius metus. Šiaulių miesto gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kasdien rūkė elektronines cigaretes, dalis buvo didesnė ir už Lietuvos vidurkį, ir už kitų keturių didmiesčių vidurkių.

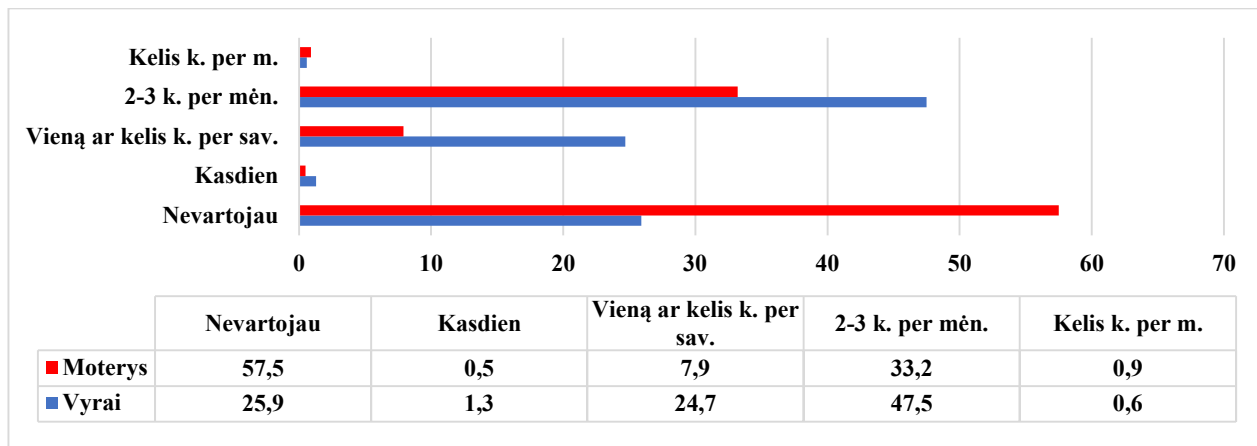
3.2 Alkoholio vartojimas

Alkoholis – vienas seniausių ir dažniausiai pasaulyje vartojamų narkotinių medžiagų. Jo vartojimas yra viena iš pačių didžiausių žmonijos problemų.

Tyrimo metu šiauliečiams buvo užduotas klausimas, ar jie vartojo alkoholinius gėrimus per praėjusį mėnesį ir praėjusius metus. Didesnė dalis moterų, vyresnių nei 55 m. amžiaus dalyvių, našlių,

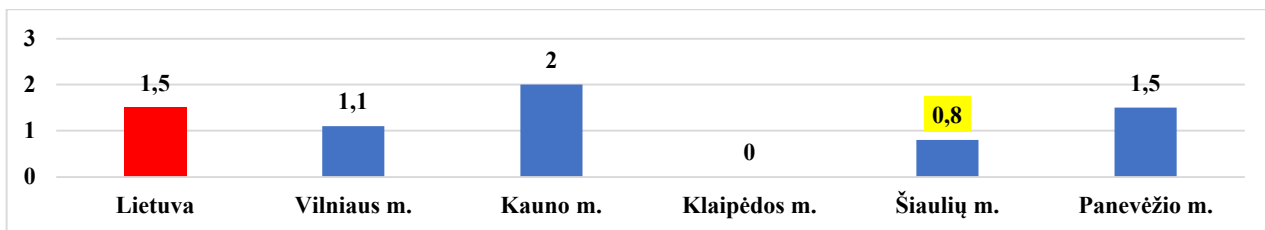
pensininkų, gaunančių 100 - 299 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ nevartojo alkoholinių gėrimų per praėjusį mėnesį.

Didesnė dalis moterų (57,5 proc.) nei vyrų (25,9 proc.) ($p < 0,05$) nevartojo alkoholinių gėrimų per praėjusias 30 d. Tuo tarpu daugiau vyrai (24,7 proc.) nei moterys (7,9 proc.) ($p < 0,05$) per praėjusį mėnesį gėrė alkoholinius gėrimus vieną ar kelis kartus per savaitę (žr. 19 pav.).

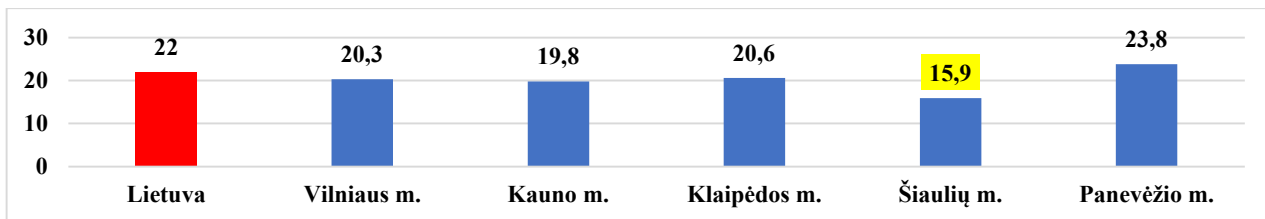
19 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal alkoholinių gėrimų vartojimo dažnį per paskutines 30 d. (proc.)

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (0,8 proc.) gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kasdien gėrė alkoholinius gėrimus, dalis buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį (1,5 proc.), taip pat ji buvo mažesnė ir už Kauno, Panevėžio bei Vilniaus miestų vidurkius (žr. 20 pav.).

20 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per paskutines 30 d. kasdien vartojo alkoholinius gėrimus, pasiskirstymas (proc.)

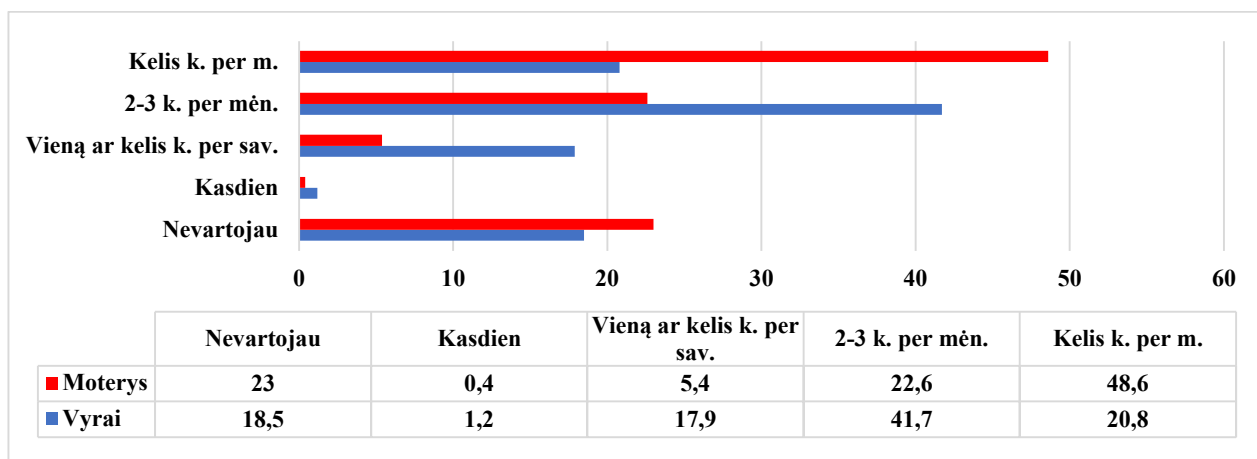
Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (15,9 proc.) gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kartą per savaitę ir dažniau gėrė alkoholinius gėrimus, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį (22,0 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 21 pav.).

21 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per paskutines 30 d. kartą per sav. ir dažniau vartojo alkoholinius gėrimus, pasiskirstymas (proc.)

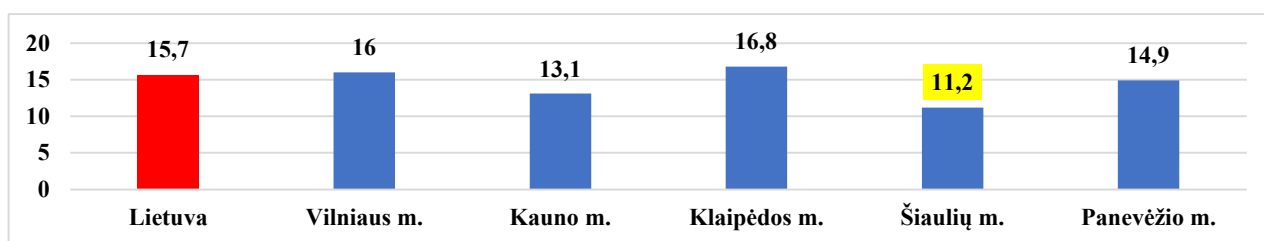
Didesnė dalis pensininkų, gaunančių 100 - 399 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ nevartojo alkoholinių gėrimų per praėjusius metus.

Didesnė dalis moterų (48,6 proc.) nei vyrų (20,8 proc.) ($p < 0,05$) vartojo alkoholinius gėrimus kelis kartus per praėjusius metus. Tuo tarpu daugiau vyrai (17,9 proc.) nei moterys (5,4 proc.) ($p < 0,05$) per praėjusius 12 mėn. gėrė alkoholinius gėrimus vieną ar kelis kartus per savaitę (žr. 22 pav.).

22 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal alkoholinių gėrimų vartojimo dažnį per paskutinius 12 mėn. (proc.)

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (11,2 proc.) gyventojų, kurie per praėjusius 12 mėn. kartą per savaitę ir dažniau gėrė alkoholinius gėrimus, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį (15,7 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkių (žr. 23 pav.).

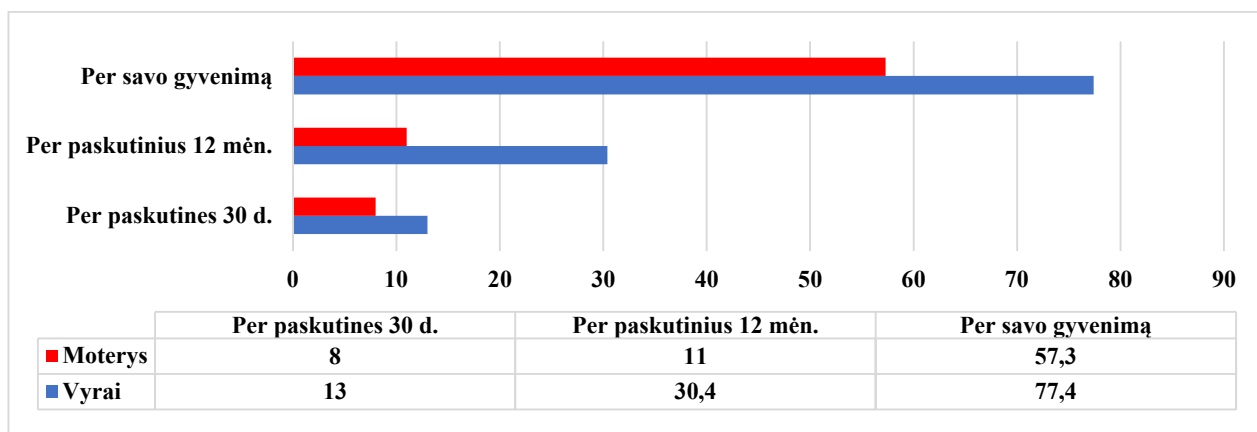
23 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per paskutinius 12 mėn. kartą per sav. ir dažniau vartojo alkoholinius gėrimus, pasiskirstymas (proc.)

Respondentų paklausta, ar buvo atvejų, kai jie stipriai apsvaigę nuo alkoholių gėrimų svirduliuotų, nerišliai kalbėtų, vemtų ar negalėtų prisiminti, kas nutiko.

Stipriai apsvaigę nuo alkoholinių gėrimų per paskutines 30 d., taip pat per paskutinius 12 mėn. bei per savo gyvenimą buvo daugiau vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, studentai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai.

Statistiškai reikšmingai daugiau vyrai (13,0 pro.) nei moterys (8,0 proc.) buvo stipriai apsvaigę nuo alkoholinių gėrimų per paskutines 30 d., taip pat daugiau vyrai (30,4 proc.) nei moterys (11,0

proc.) buvo stipriai apsvaigę per paskutinius 12 mėn. bei daugiau vyrai (77,4 proc.) nei moterys (57,3 proc.) buvo stipriai apsvaigę nuo alkoholio ir per savo gyvenimą (žr. 24 pav.).

24 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal stiprų apsvaigimą nuo alkoholinių gėrimų (proc.)

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti kad, didesnė dalis moterų, vyresnių nei 55 m. amžiaus dalyvių, našlių, pensininkų, gaunančių 100 - 299 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ nevartojo alkoholinių gėrimų per praėjusį mėnesį. Didesnė dalis pensininkų, gaunančių 100 - 399 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ nevartojo alkoholinių gėrimų per praėjusius metus. Šiaulių miesto gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kasdien gėrė alkoholinius gėrimus, taip pat kurie per praėjusias 30 d. kartą per savaitę ir dažniau gėrė alkoholinius gėrimus, bei kurie per praėjusias 12 mėn. kartą per savaitę ir dažniau gėrė alkoholinius gėrimus dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį, ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius.

Stipriai apsvaigę nuo alkoholinių gėrimų per paskutines 30 d., taip pat per paskutinius 12 mėn. bei per savo gyvenimą buvo daugiau vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, studentai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai.

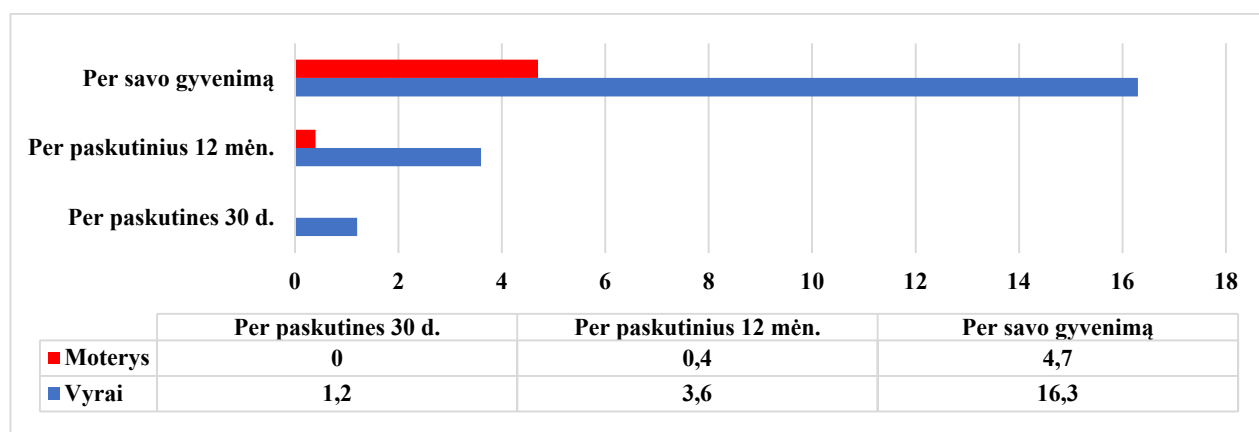
3.3 Narkotinių medžiagų vartojimas

Narkomanija - rimta visuomenės problema. Kiekvienais metais narkotikų vartojimas sukelia milijonus sunkių ligų ir traumų.

Tyrimo metu šiauliečiams buvo užduotas klausimas, ar jie yra bent kartą vartoję narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo.

Narkotines medžiagas daugiau vartojo vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, moksleiviai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai. Daugiau vyrai (3,6 proc.) nei moterys (0,4 proc.) vartojo narkotikus per paskutinius 12 mėn., taip pat daugiau

vyrų (16,3 proc.) nei moterų (4,7 proc.) ($p < 0,05$) vartojo šias medžiagas ir per savo gyvenimą (žr. 25 pav.).

25 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo dažnį (proc.)

Statistiškai reikšmingai daugiau nevedę (netekėjusios) (3,2 proc.) vartojo narkotikus per paskutines 30 d., taip pat daugiau šie dalyviai (8,1 proc.) vartojo narkotines medžiagas ir per paskutinius 12 mėn., bei daugiausia jų (18,8 proc.) vartojo narkotines ar psichotropines medžiagas ir per savo gyvenimą (žr. 11 lentelę).

**11 lentelė.
Narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo dažnis, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)**

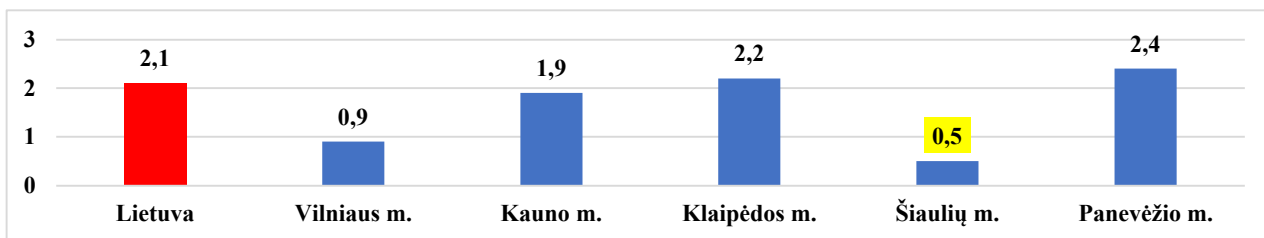
Šeimyninė padėtis	Dažnis	Per paskutines 30 d.	Per paskutinius 12 mėn.	Per savo gyvenimą
Vedęs (ištekęs)		0,0	0,8	7,3
Nevedęs (netekęs)		3,2	8,1	18,8
Išsiskyręs (-usi)		0,0	0,0	15,6
Našlys (-ė)		0,0	0,0	2,3

Statistiškai reikšmingai daugiau moksleiviai (10,0 proc.) vartojo narkotikus per paskutines 30 d., taip pat daugiau šie dalyviai (20,0 proc.) vartojo narkotines medžiagas ir per paskutinius 12 mėn., bei daugiausia jų (40,0 proc.) vartojo narkotines ar psichotropines medžiagas ir per savo gyvenimą (žr. 12 lentelę).

**12 lentelė.
Narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo dažnis, lyginant pagal užsiėmimą (proc.)**

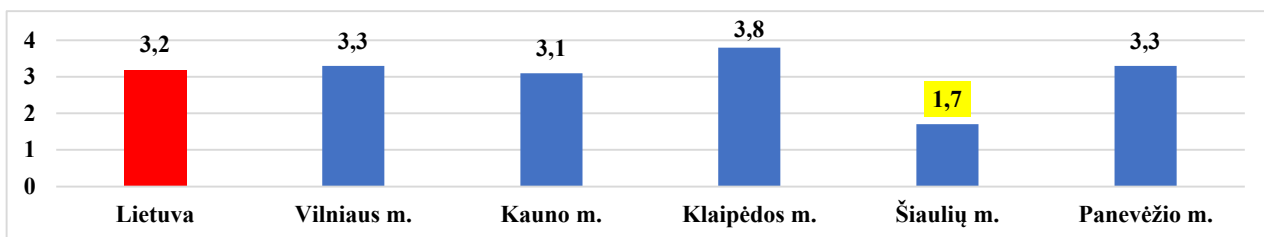
Užsiėmimas	Dažnis	Per paskutines 30 d.	Per paskutinius 12 mėn.	Per savo gyvenimą
Dirbu		0,4	1,5	10,7
Bedarbis (-ė)		0,0	0,0	0,0
Studentas (-ė)		0,0	14,3	25,0
Moksleivis (-ė)		10,0	20,0	40,0
Pensininkas (-ė)		0,0	0,0	1,2

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (0,5 proc.) gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. bent kartą vartojusių narkotinių ar psichotropinių medžiagų, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį (2,1 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 26 pav.).

26 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per paskutines 30 d. bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, pasiskirstymas (proc.)

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (1,7 proc.) gyventojų, kurie per praėjusias 12 mėn. bent kartą vartojusių narkotinių ar psichotropinių medžiagų, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį (3,2 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 27 pav.).

27 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per paskutinius 12 mėn. bent kartą vartojo narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo, pasiskirstymas (proc.)

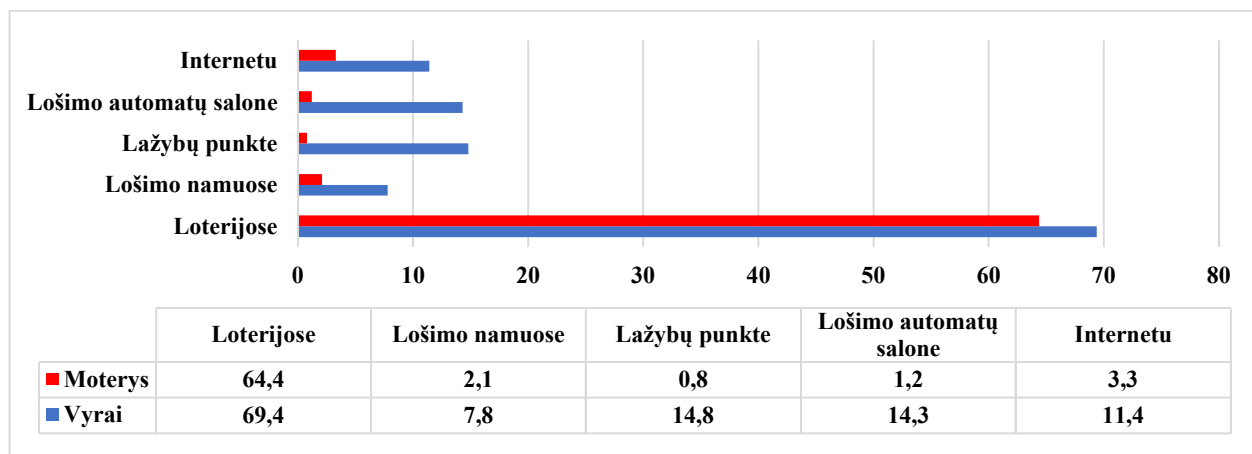
Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad narkotines medžiagas daugiau vartojo vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, moksleiviai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidurines mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai. Šiaulių miesto gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. ir per praėjusias 12 mėn. bent kartą vartojusių narkotinių ar psichotropinių medžiagų, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį, ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius.

3.4. Azartiniai lošimai

Azartinis lošimas yra - žaidimas, kurio rezultatas (laimėjimas arba pralaimėjimas) yra atsitiktinis ir beveik nepriklauso nuo dalyvių sugebėjimų žaisti. Paprastai lošiama iš pinigų. Lietuvoje loterijos ir azartiniai lošimai yra populiari, jie vis labiau tampa laisvalaikio ar noro greitai praturtėti išraiška. Nors daugeliui lošimas tik pramoga ar būdas uždirbti, tai gali tapti priklausomybe.

Šiauliečių buvo klausiama, ar jie per pastaruosius 2 metus lošė azartinius lošimus/dalyvavo loterijose. Daugiau vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, studentai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai lošė azartinius lošimus.

Daugiau nei du trečdaliai respondentų per praėjusius du metus dalyvavo loterijose. Statistiškai reikšmingai daugiau vyrai (7,8 proc.) nei moterys (2,1 proc.) lošė lošimo namuose, lažybų punkte (vyrų (14,8 proc.), o moterų (0,8 proc.)), lošimo automatų salone (vyrų (14,3 proc.), o moterų (1,2 proc.)) bei internetu (vyrų (11,4 proc.), o moterų (3,3 proc.)) (žr. 28 pav.).

28 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie per pastaruosius 2 metus lošė azartinius lošimus/dalyvavo loterijose (proc.)

Statistiškai reikšmingai daugiau našliai (79,5 proc.) ir nevedę (netekėjusios) (75,4 proc.) nei išsiskyrę (51,1 proc.) per praėjusius du metus dalyvavo loterijose. Daugiau nevedę (netekėjusios) (16,9 proc.) nei išsiskyrę (51,1 proc.) ir vedę (išteklėjusios) (1,9 proc.) ($p < 0,05$) lošė lošimo namuose, taip pat daugiau nevedę (netekėjusios) (18,5 proc.) nei vedę (išteklėjusios) (3,8 proc.) ($p < 0,05$) lošė lažybų punkte, daugiau nevedę (netekėjusios) (24,6 proc.) nei išsiskyrę (7,0 proc.) ir vedę (išteklėjusios) (3,0 proc.) ($p < 0,05$) lošė ir lošimo automatų salone bei daugiau nevedę (netekėjusios) (18,5 proc.) nei vedę (išteklėjusios) (4,2 proc.) lošė ir internetu ($p < 0,05$) (žr. 13 lentelę).

13 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie per pastaruosius 2 metus lošė azartinius lošimus/dalyvavo loterijose, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis \ Vieta	Loterijose	Lošimo namuose	Lažybų punkte	Lošimo automatų salone	Internetu
Vedęs (išteklėjusi)	64,8	1,9	3,8	3,0	4,2
Nevedęs (netekėjusi)	75,4	16,9	18,5	24,6	18,5
Išsiskyręs (-usi)	51,1	4,7	11,4	7,0	9,3
Našlys (-ė)	79,5	0,0	0,0	0,0	0,0

Didesnė dalis 18 – 24 m. (27,6 proc.) amžiaus dalyvių nei 25 – 34 m. (5,4 proc.), 45 – 54 m. (4,5 proc.), 35 – 44 m. (1,5 proc.) ir 55 – 64 m. (1,4 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyvių per pastaruosius 2

metus lošė lošimo namuose, taip pat daugiau 18 – 24 m. (24,1 proc.) amžiaus dalyviai nei 45 – 54 m. (5,5 proc.), 35 – 44 m. (2,9 proc.) ir 55 – 64 m. (2,9 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyvių lošė ir lažybų punkte, daugiau 18 – 24 m. (37,9 proc.) amžiaus dalyviai nei 25 – 34 m. (9,3 proc.), 55 – 64 m. (5,7 proc.), 45 – 54 m. (4,5 proc.) ir 35 – 44 m. (1,4 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyviai lošė ir lošimo automatų salone bei daugiau 18 – 24 m. (24,1 proc.) amžiaus dalyviai nei 55 – 64 m. (5,7 proc.), 35 – 44 m. (2,9 proc.) ir 45 – 54 m. (2,2 proc.) amžiaus dalyviai lošė ir internetu ($p < 0,05$) (žr. 14 lentelę).

14 lentelė.

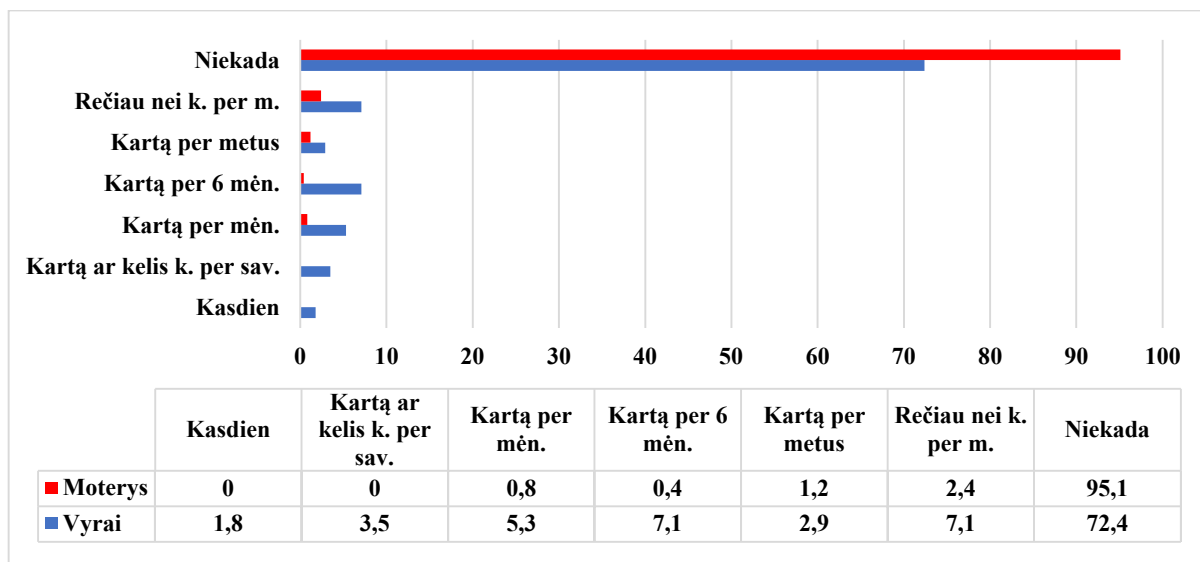
Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie per pastaruosius 2 metus lošė azartinius lošimus/dalyvavo loterijose, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Vieta	Loterijose	Lošimo namuose	Lažybų punkte	Lošimo automatų salone	Internetu
18-24 m.	72,4	27,6	24,1	37,9	24,1
25-34 m.	68,0	5,4	14,9	9,3	16,2
35-44 m.	68,6	1,5	2,9	1,4	2,9
45-54 m.	70,8	4,5	5,5	4,5	2,2
55-64 m.	62,7	1,4	2,9	5,7	5,7
65-74 m.	52,5	0,0	0,0	0,0	0,0
75-84 m.	64,0	0,0	0,0	0,0	0,0
85 m. +	60,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Apklausos metu pasidomėta, kaip dažnai respondentai lošė azartinius lošimus ar dalyvavo loterijose. Daugiau moterų, našliai, vedę, pensininkai, bedarbiai, gaunantys mažiau nuo 100 iki 399 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai, vyresni nei 25 m. amžiaus respondentai tvirtino, kad niekada nelošė azartinių lošimų.

Loterijose niekada nedalyvavo daugiau išsiskyrę, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą respondentai.

Didesnė dalis moterų (95,1 proc.) nei vyrų (72,4 proc.) ($p < 0,05$) niekada nelošė azartinių lošimų. Statistiškai reikšmingai daugiau vyrų (3,5 proc.) nei moterų (0,0 proc.) lošė azartinius lošimus kartą ar kelis kartus per savaitę, taip pat daugiau vyrų (5,3 proc.) nei moterų (0,8 proc.) lošė ir kartą per mėnesį bei daugiau vyrų (7,1 proc.) nei moterų (0,4 proc.) lošė ir kartą per 6 mėnesius (žr. 29 pav.).

29 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip dažnai jie lošė azartinius lošimus/dalyvavo loterijose (proc.)

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad daugiau nei du trečdaliai respondentų per praėjusius du metus dalyvavo loterijose. Daugiau vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, studentai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai lošė azartinius lošimus. Daugiau moterys, našliai, vedę, pensininkai, bedarbiai, gaunantys mažiau nuo 100 iki 399 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai, vyresni nei 25 m. amžiaus respondentai tvirtino, kad niekada nelošė azartinių lošimų. Loterijose niekada nedalyvavo daugiau išsiskyrę, turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą respondentai.

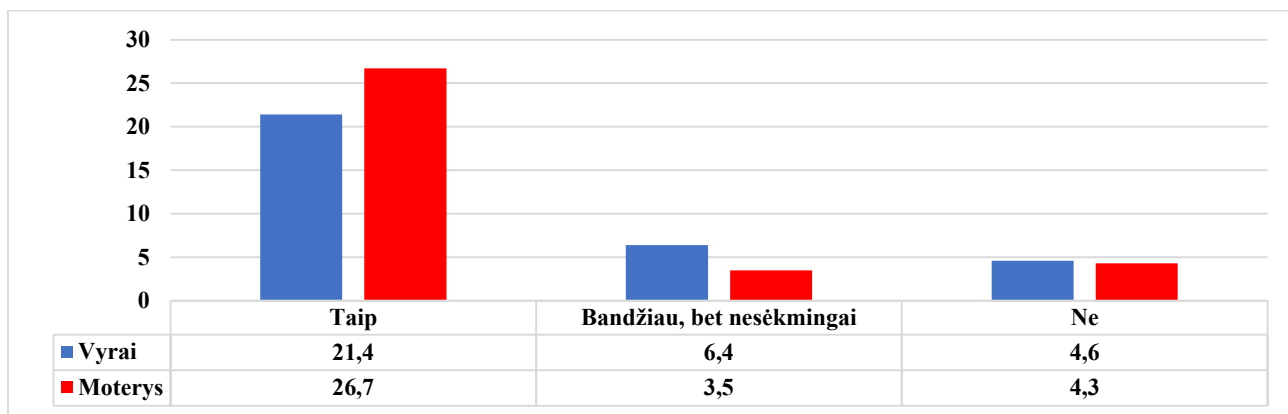
4. Gyvensenos įpročių keitimas

Apklausos metu buvo pasidomėta ir gyvensenos įpročių keitimu dėl sveikatos. Šiauliečių buvo klausiama, ar jie per paskutinius 12 mėn. pradėjo sveikiau maitintis, tapo fiziškai aktyvesni, mažiau rūkė ar mažiau vartojo alkoholio.

Daugiau nei trečdalis respondentų tvirtino, kad per praėjusius metus keitė savo gyvensenos įpročius. Daugiau nei ketvirtadalis apklaustųjų pradėjo sveikiau maitintis, daugiau nei penktadalis tapo fiziškai aktyvesni. Kas septintas apklaustasis mažiau vartojo alkoholinių gėrimų, kas keturioliktas - mažiau rūkė.

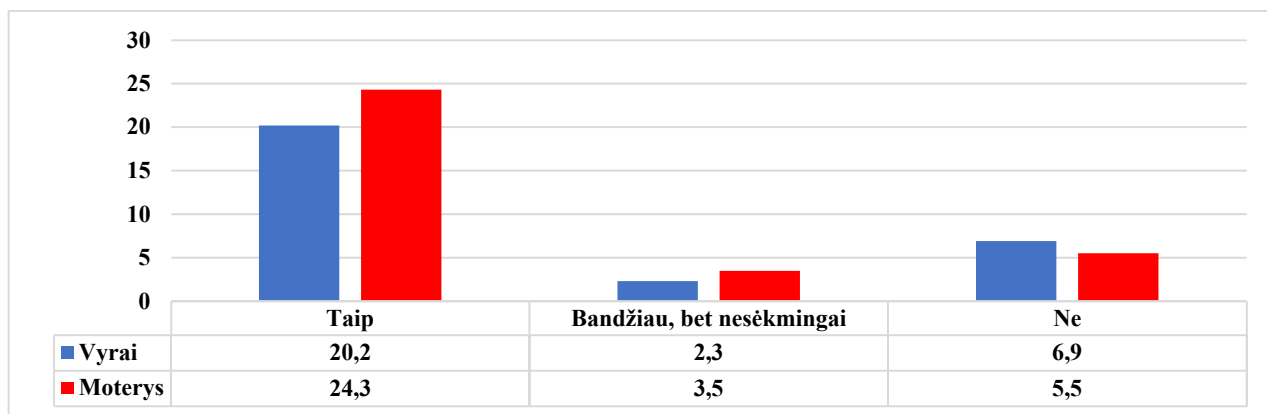
36,1 proc. moterų ir 33,7 proc. vyrų per paskutinius 12 mėn. keitė gyvensenos įpročius dėl sveikatos. Per praėjusius metus gyvenimo keitė daugiau vedę (38,5 proc.), turintys aukštąjį išsilavinimą (44,1 proc.), gaunantys 700 Eur ir daugiau vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauliečiai (45,3 proc.).

Pradėję sveikiau maitintis tvirtino 24,5 proc. respondentų (26,7 proc. moterų ir 21,4 proc. vyrų). Bandė tai daryti, bet nesėkmingai 6,4 proc. vyrų ir 3,5 proc. moterų (30 pav.).

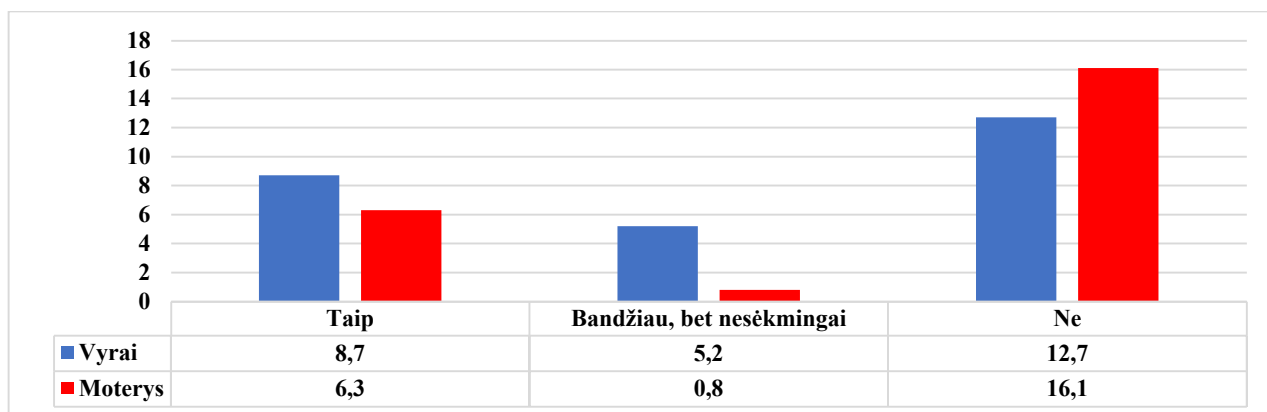
30 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie per paskutinius 12 mėn. pradėjo sveikiau maitintis (proc.)

Per praėjusius metus nurodė tapę fiziškai aktyvesni 22,3 proc. šiauliečių (24,3 proc. moterų ir 20,2 proc. vyrų). Bandė tai daryti, bet nesėkmingai 3,5 proc. moterų ir 2,3 proc. vyrų (31 pav.).

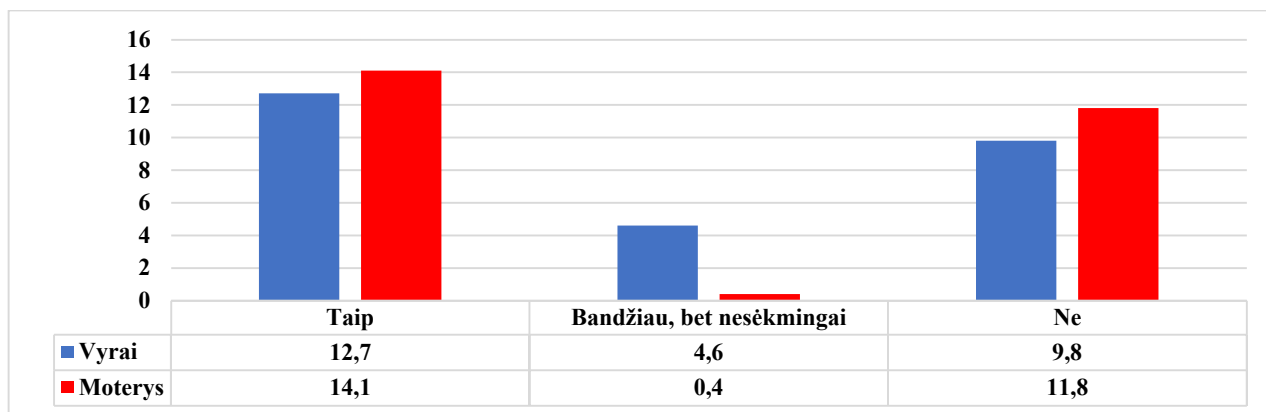
31 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie per paskutinius 12 mėn. tapo fiziškai aktyvesni (proc.)

Per paskutinius 12 mėn. tvirtino mažiau rūkė 7,2 proc. respondentų (8,7 proc. vyrų ir 6,3 proc. moterų). Bandė tai daryti, bet nesėkmingai 5,2 proc. vyrų ir 0,8 proc. moterų (32 pav.).

32 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie per paskutinius 12 mėn. mažiau rūkė (proc.)

Per praėjusius metus nurodė mažiau vartoję alkoholio 13,3 proc. šiauliečių (14,1 proc. moterų ir 12,7 proc. vyrų). Bandė tai daryti, bet nesėkmingai 4,6 proc. vyrų ir 0,4 proc. moterų (33 pav.).

33 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie per paskutinius 12 mėn. mažiau vartojo alkoholio (proc.)

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad daugiau nei trečdalis respondentų tvirtino, kad per praėjusius metus keitė savo gyvensenos įpročius. Gyvenseną dėl sveikatos keitė daugiau moterys, vedę, turintys aukštąjį išsilavinimą bei gaunantys 700 Eur ir daugiau vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ šiauliečiai. Daugiau nei ketvirtadalis apklaustųjų pradėjo sveikiau maitintis, daugiau nei penktadalis tapo fiziškai aktyvesni. Kas septintas apklaustasis mažiau vartojo alkoholinių gėrimų, kas keturioliktas - mažiau rūkė.

5. Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgta nuotaika, bendravimas

Apklaustos metu šiauliečių buvo paprašyta įvertinti savo gyvenimo kokybę. Daugiau jaunesni dalyviai, turintys aukštąjį išsilavinimą respondentai, nevedę/netekėjusios, vedę/ištekėjusios, studentai, moksleiviai, dirbantys asmenys, gaunantys 700 Eur ir daugiau „į rankas“ šiauliečiai savo gyvenimo kokybę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Pagyvenę apklaustos dalyviai, turintys pradinį išsilavinimą, našliai, pensininkai ir gaunantys nuo 100 Eur iki 399 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ šiauliečiai manė, kad jų gyvenimo kokybė – patenkinama.

Daugiau nei du trečdaliai apklaustųjų manė, kad jų gyvenimo kokybė yra labai gera ar gera, daugiau nei trečdalis – kad patenkinama.

Didesnė dalis 25 – 34 m. (81,1 proc.), 35 – 44 m. (78,8 proc.), 18 – 24 m. (72,4 proc.), 45 – 54 m. (71,9 proc.) ir 55 – 64 m. (51,3 proc.) amžiaus dalyvių nei 65 - 74 m. (20,0 proc.), 85 m. + (20,0 proc.) ir 75 - 84 m. (16,0 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyvių savo gyvenimo kokybę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Statistiškai reikšmingai daugiau 65 m. + amžiaus šiauliečiai manė, kad jų gyvenimo kokybė – tik patenkinama (žr. 15 lentelę).

15 lentelė.

**Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate savo gyvenimo kokybę?“
pasiskirstymas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)**

Amžius	Gyvenimo kokybė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
18-24 m.		72,4	27,6	0,0
25-34 m.		81,1	18,9	0,0
35-44 m.		78,8	21,1	0,0
45-54 m.		71,9	28,1	0,0
55-64 m.		51,3	43,4	5,2
65-74 m.		20,0	77,5	2,5
75-84 m.		16,0	76,0	8,0
85 m. +		20,0	60,0	20,0

Daugiau aukštąjį universitetinį (76,6 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei vidurinį (58,7 proc.), aukštesnįjį (56,9 proc.), spec. vidurinį (53,4 proc.), pagrindinį (38,4 proc.) ir pradinį (22,2 proc.) ($p < 0,05$) išsilavinimą turintys dalyviai savo gyvenimo kokybę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau pradinį (66,7 proc.) išsilavinimą turinčių respondentų gyvenimo kokybė - patenkinama (žr. 16 lentelę).

16 lentelė.

**Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate savo gyvenimo kokybę?“
pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)**

Išsilavinimas	Gyvenimo kokybė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Pradinis		22,2	66,7	11,1
Pagrindinis		38,1	47,6	14,3
Vidurinis		58,7	38,7	2,6
Spec. vidurinis		53,4	45,5	1,1
Aukštesnysis		56,9	41,5	1,5
Aukštasis koleginis		68,0	32,0	0,0
Aukštasis universitetinis		76,6	23,3	0,0

Statistiškai reikšmingai daugiau nevedę (netekėjusios) (68,7 proc.), vedę (ištekęjusios) (66,9 proc.) ir išsiskyrę (51,1 proc.) nei našliai (29,5 proc.) savo gyvenimo kokybę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau našliai (63,6 proc.) gyvenimo kokybę vertino patenkinamai (žr. 17 lentelę).

17 lentelė.

**Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate savo gyvenimo kokybę?“
pasiskirstymas, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)**

Šeimyninė padėtis	Gyvenimo kokybė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Vedęs (ištekęjusi)		66,9	31,6	1,5
Nevedęs (netekėjusi)		68,7	31,3	0,0
Išsiskyręs (-usi)		51,1	46,7	2,2
Našlys (-ė)		29,5	63,6	6,8

Statistiškai reikšmingai daugiau studentai (75,0 proc.), moksleiviai (72,8 proc.), dirbantys asmenys (71,1 proc.) ir bedarbiai (55,6 proc.) nei pensininkai (25,0 proc.) gyvenimo kokybę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau pensininkai (69,9 proc.) gyvenimo kokybę vertino tik patenkinamai (žr. 18 lentelę).

18 lentelė.

**Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate savo gyvenimo kokybę?“
pasiskirstymas, lyginant pagal užsiėmimą (proc.)**

Užsiėmimas	Gyvenimo kokybė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Dirbu		71,1	28,2	0,6
Bedarbis (-ė)		55,6	38,9	5,6
Studentas (-ė)		75,0	25,0	0,0
Moksleivis (-ė)		72,8	27,3	0,0
Pensininkas (-ė)		25,0	69,9	4,8

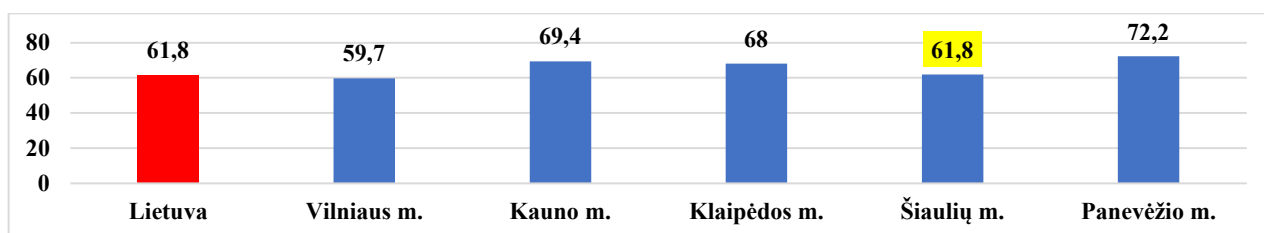
Daugiau respondentai, gaunantys 700 Eur ir daugiau (79,2 proc.) vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ nei respondentai, gaunantys 300 - 399 Eur (58,5 proc.), mažiau nei 100 Eur (46,2 proc.) ir 100 - 299 Eur (38,7 proc.) vidutinės mėnesio pajamas ($p < 0,05$), gyvenimo kokybę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau šiauliečių, gaunančių 100 - 299 Eur (55,7 proc.) ir mažiau nei 100 Eur (53,8 proc.) vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ gyvenimo kokybę - tik patenkinama (žr. 19 lentelę).

19 lentelė.

**Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate savo gyvenimo kokybę?“
pasiskirstymas, lyginant pagal vidutinės mėnesio pajamas (proc.)**

Pajamos	Gyvenimo kokybė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Mažiau nei 100 Eur		46,2	53,8	0,0
100-299 Eur		38,7	55,7	5,7
300-399 Eur		58,5	38,7	2,8
400-499 Eur		71,0	29,1	0,0
500-699 Eur		70,2	29,7	0,0
700 Eur ir daugiau		79,2	20,8	0,0

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (61,8 proc.) gyventojų, kurie savo gyvenimo kokybę vertino kaip gerą ir labai gerą dalis, atitinka Lietuvos vidurkį (61,8 proc.). Geriausiai savo gyvenimo kokybę vertino panevėžiečiai (72,2 proc.), blogiausiai – vilniečiai (59,7 proc.) (žr. 34 pav.).

34 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie savo gyvenimo kokybę vertino kaip gerą ir labai gerą, pasiskirstymas (proc.)

Apklausos metu respondentų buvo prašoma įvertinti savo dabartinę sveikatos būklę. Daugiau jaunesni, turintys aukštąjį išsilavinimą respondentai, nevedę/netekėjusios, vedę/ištekėjusios, studentai, dirbantys asmenys, moksleiviai, gaunantys nuo 500 Eur iki 700 Eur ir daugiau vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauriečiai savo sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Pagyvenę apklausos dalyviai, turintys pradinį išsilavinimą, našliai, pensininkai ir gaunantys nuo 100 Eur iki 399 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauriečiai manė, kad jų sveikatos būklė – patenkinama.

Daugiau 25 – 34 m. (89,7 proc.), 35 – 44 m. (86,0 proc.), 18 – 24 m. (75,8 proc.), 45 – 54 m. (71,9 proc.) ir 55 – 64 m. (46,7 proc.) amžiaus dalyvių nei 65 - 74 m. (20,0 proc.) ir 75 - 84 m. (16,0 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyvių savo dabartinę sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau 65 m. + amžiaus šiauriečiai manė, kad jų sveikatos būklė – patenkinama (žr. 20 lentelę).

20 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate dabartinę savo sveikatos būklę?“ pasiskirstymas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius	Sveikatos būklė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
18-24 m.		75,8	20,7	3,4
25-34 m.		89,7	12,0	1,3
35-44 m.		86,0	14,1	0,0
45-54 m.		72,9	25,0	2,1
55-64 m.		46,7	48,0	5,3
65-74 m.		20,0	70,0	10,0
75-84 m.		16,0	72,0	12,0
85 m. +		0,0	60,0	40,0

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį koleginių (88,0 proc.) ir aukštąjį universitetinį (75,8 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei spec. vidurinį (55,1 proc.), vidurinį (54,7 proc.), aukštesnįjį (54,7 proc.), pagrindinį (38,1 proc.) ir pradinį (33,3 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai savo sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau pradinį (44,4 proc.) išsilavinimą turintys respondentai sveikatos būklę vertino patenkinamai (žr. 21 lentelę).

21 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate dabartinę savo sveikatos būklę?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas	Sveikatos būklė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Pradinis		33,3	44,4	22,2
Pagrindinis		38,1	42,9	19,0
Vidurinis		54,7	36,0	9,4
Spec. vidurinis		55,1	42,7	2,2
Aukštesnysis		54,7	43,8	1,6
Aukštasis koleginis		88,0	12,0	0,0
Aukštasis universitetinis		75,8	22,5	1,7

Statistiškai reikšmingai daugiau nevedę (netekėjusios) (78,4 proc.), vedę (ištekęsios) (67,1 proc.) ir išsiskyrę (55,6 proc.) nei našliai (25,0 proc.) savo sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau našliai (59,1 proc.) sveikatos būklę vertino patenkinamai (žr. 22 lentelę).

22 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate dabartinę savo sveikatos būklę?“ pasiskirstymas, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis \ Sveikatos būklė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Vedęs (ištekęs)	67,1	30,3	2,6
Nevedęs (netekęs)	78,4	16,9	4,6
Išsiskyręs (-usi)	55,6	42,2	2,2
Našlys (-ė)	25,0	59,1	15,9

Statistiškai reikšmingai daugiau studentai (87,5 proc.), dirbantys asmenys (76,9 proc.) ir moksleiviai (72,8 proc.) nei bedarbiai (38,9 proc.) ir pensininkai (19,3 proc.) savo dabartinę sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau pensininkai (67,5 proc.) ir bedarbiai (55,6 proc.) sveikatos būklę vertino patenkinamai (žr. 23 lentelę).

23 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate savo sveikatos būklę?“ pasiskirstymas, lyginant pagal užsiėmimą (proc.)

Užsiėmimas \ Sveikatos būklė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Dirbu	76,9	21,4	1,7
Bedarbis (-ė)	38,9	55,6	5,6
Studentas (-ė)	87,5	12,5	0,0
Moksleivis (-ė)	72,8	27,3	0,0
Pensininkas (-ė)	19,3	67,5	13,2

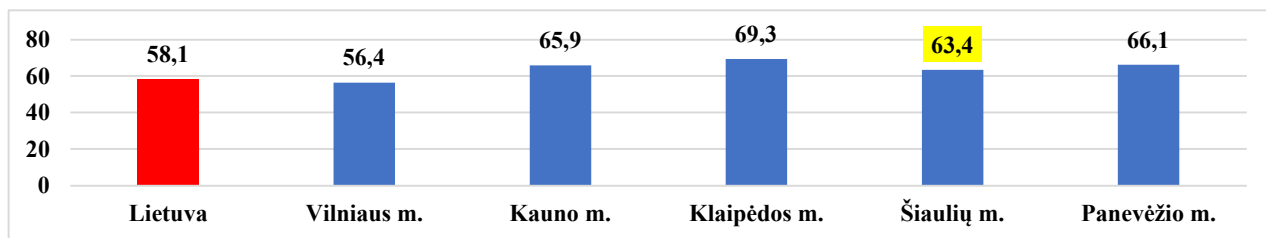
Daugiau respondentų, gaunančių 500 - 699 Eur (78,4 proc.) ir 700 Eur ir daugiau (77,4 proc.) vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ nei respondentų, gaunančių 300-399 Eur (57,2 proc.) ir 100 - 299 Eur (43,2 proc.) ($p < 0,05$) vidutinės mėnesio pajamas, savo dabartinę sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Daugiau šiauliečiai, gaunantys 100 - 299 Eur (48,9 proc.) vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ vienam šeimos nariu, sveikatos būklę vertino patenkinamai (žr. 24 lentelę).

24 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Kaip Jūs vertinate savo dabartinę sveikatos būklę?“ pasiskirstymas, lyginant pagal vidutinės mėnesio pajamas (proc.)

Pajamos \ Sveikatos būklė	L. gera ir gera	Patenkinama	L. bloga ir bloga
Mažiau nei 100 Eur	61,6	23,1	15,4
100-299 Eur	43,2	48,9	8,0
300-399 Eur	57,2	38,1	4,8
400-499 Eur	66,6	32,2	1,1
500-699 Eur	78,4	20,3	1,4
700 Eur ir daugiau	77,4	18,9	3,8

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (63,4 proc.) gyventojų, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertino kaip gerą ir labai gerą, dalis buvo didesnė už Lietuvos vidurkį (58,1 proc.). Geriausiai savo sveikatos būklę vertino klaipėdiečiai (69,3 proc.), blogiausiai – vilniečiai (56,4 proc.) (žr. 35 pav.).

35 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertino kaip gerą ir labai gerą, pasiskirstymas (proc.)

Tyrimo metu šiauliečių buvo klausiama, ar jie jaučiasi laimingi. Daugiau jaunesni, turintys aukštąjį išsilavinimą respondentai, nevedę/netekėjusios, vedę/ištekėjusios, studentai, dirbantys asmenys, moksleiviai, gaunantys 700 Eur ir daugiau vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauliečiai save laikė labai laimingais ir laimingais. Pagyvenę apklausos dalyviai, našliai, pensininkai ir gaunantys nuo 100 Eur iki 299 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauliečiai teigė, kad jie yra nei laimingi, nei nelaimingi. Beveik du trečdaliai apklaustųjų manė, kad jie yra labai laimingi ir laimingi, daugiau nei trečdalis laikė save nei laimingais, nei nelaimingais.

Didesnė dalis 18 – 24 m. (79,3 proc.), 25 – 34 m. (78,7 proc.), 35 – 44 m. (70,4 proc.), 45 – 54 m. (66,7 proc.) ir 55 – 64 m. (48,7 proc.) amžiaus dalyvių nei 65 - 74 m. (25,0 proc.) ir 75 - 84 m. (24,0 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus dalyvių save laikė labai laimingais ir laimingais. Statistiškai reikšmingai daugiau 65 - 74 m. (75,0 proc.) ir 85 m.+ (80,0 proc.) amžiaus šiauliečiai laikė save nei laimingais, nei nelaimingais (žr. 25 lentelę).

25 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar jaučiatės laimingas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Laimingumas	L. laimingas ir laimingas	Nei laimingas nei nelaimingas	Nelaimingas ir l. nelaimingas
18-24 m.	79,3	13,8	6,8
25-34 m.	78,7	21,3	0,0
35-44 m.	70,4	28,2	1,4
45-54 m.	66,7	32,3	1,0
55-64 m.	48,7	48,7	2,6
65-74 m.	25,0	75,0	0,0
75-84 m.	24,0	56,0	20,0
85 m. +	0,0	80,0	20,0

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį koleginių (72,0 proc.) ir aukštąjį universitetinį (68,4 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei pradinį (44,4 proc.) ir pagrindinį (38,1 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai save laikė labai laimingais ir laimingais (žr. 26 lentelę).

26 lentelė.
Respondentų atsakymų į klausimą „Ar jaučiatės laimingas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas	Laimingumas	L. laimingas ir laimingas	Nei laimingas nei nelaimingas	Nelaimingas ir l. nelaimingas
Pradinis		44,4	33,3	22,2
Pagrindinis		38,1	47,6	14,0
Vidurinis		57,3	38,7	4,0
Spec. vidurinis		50,6	49,4	0,0
Aukštesnysis		58,4	38,5	3,1
Aukštasis koleginių		72,0	28,0	0,0
Aukštasis universitetinis		68,4	30,0	1,6

Statistiškai reikšmingai daugiau nevedę (netekėjusios) (72,3 proc.), vedę (ištekęsios) (63,2 proc.) ir išsiskyrę (55,6 proc.) nei našliai (22,7 proc.) save laikė labai laimingais ir laimingais. Daugiau našliai (68,2 proc.) manė, kad jie yra nei laimingi, nei nelaimingi (žr. 27 lentelę).

27 lentelė.
Respondentų atsakymų į klausimą „Ar jaučiatės laimingas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis	Laimingumas	L. laimingas ir laimingas	Nei laimingas nei nelaimingas	Nelaimingas ir l. nelaimingas
Vedęs (ištekęjusi)		63,2	35,3	1,5
Nevedęs (netekėjusi)		72,3	24,6	3,0
Išsiskyręs (-usi)		55,6	40,0	4,4
Našlys (-ė)		22,7	68,2	9,1

Daugiau studentai (75,0 proc.), moksleiviai (72,8 proc.), dirbantys asmenys (67,1 proc.) ir bedarbiai (61,1 proc.) nei pensininkai (30,1 proc.) ($p < 0,05$) save laikė labai laimingais ir laimingais. Daugiau pensininkai (62,7 proc.) manė, kad jie yra nei laimingi, nei nelaimingi (žr. 28 lentelę).

28 lentelė.
Respondentų atsakymų į klausimą „Ar jaučiatės laimingas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal užsiėmimą (proc.)

Užsiėmimas	Laimingumas	L. laimingas ir laimingas	Nei laimingas nei nelaimingas	Nelaimingas ir l. nelaimingas
Dirbu		67,1	31,6	1,4
Bedarbis (-ė)		61,1	33,3	5,6
Studentas (-ė)		75,0	25,0	0,0
Moksleivis (-ė)		72,8	18,2	9,1
Pensininkas (-ė)		30,1	62,7	7,2

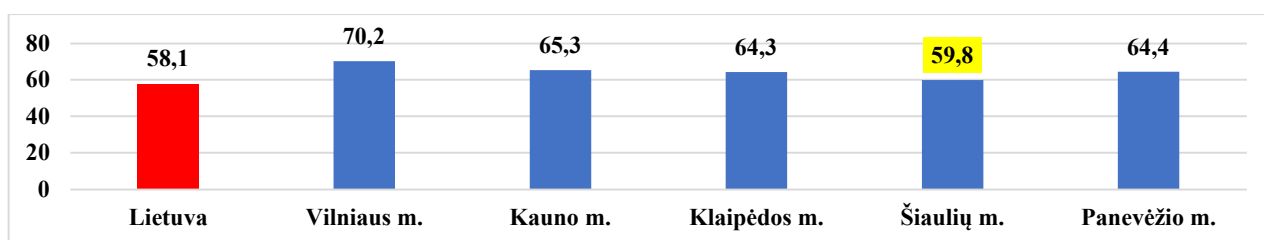
Didesne dalis respondentų, gaunančių 700 Eur ir daugiau (77,3 proc.) vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ nei respondentų, gaunančių 300 - 399 Eur (57,5 proc.), mažiau nei 100 Eur (53,9 proc.) ir 100 - 299 Eur (40,9 proc.) ($p < 0,05$) vidutines mėnesio pajamas „į rankas“, save laikė labai laimingais ir laimingais. Daugiausia šiauliečiai, gaunantys 100 - 299 Eur (54,5 proc.) vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ vienam šeimos nariu, manė, kad jie yra nei laimingi, nei nelaimingi (žr. 29 lentelę).

29 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar jaučiatės laimingas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ (proc.)

Pajamos \ Sveikatos būklė	L. laimingas ir laimingas	Nei laimingas nei nelaimingas	Nelaimingas ir l. nelaimingas
Mažiau nei 100 Eur	53,9	46,2	0,
100-299 Eur	40,9	54,5	4,5
300-399 Eur	57,5	37,7	4,7
400-499 Eur	62,0	35,6	2,2
500-699 Eur	66,3	32,4	1,4
700 Eur ir daugiau	77,3	22,6	0,0

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (59,8 proc.) gyventojų, kurie save laikė labai laimingais ir laimingais, dalis buvo didesnė už Lietuvos vidurkį (58,1 proc.), tačiau mažesnė už kitų keturių didmiesčių vidurkius (žr. 36 pav.).

36 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie savo dabartinę sveikatos būklę vertino kaip gerą ir labai gerą, pasiskirstymas (proc.)

Respondentų buvo klausama, ar per praėjusį mėnesį juos buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas. Daugiau 18 – 24 m. ir 85 m.+ apklausos dalyviai, nevedę/netekėjusios, išsiskyrę, našliai ir moksleiviai tvirtino, kad juos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau.

Didesnė dalis 85 m.+ (80,0 proc.) ir 18 – 24 m. (34,4 proc.) amžiaus šiauliečių nei 35 – 44 m. (12,7 proc.), 45 – 54 m. (12,5 proc.) ir 55 – 64 m. (11,8 proc.) amžiaus šiauliečių ($p < 0,05$) teigė, kad per praėjusį mėnesį šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas (žr. 30 lentelę).

30 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar per praėjusį mėnesį Jus buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Prislėgta nuotaika	Nebuvo	Ne labiau nei anksčiau	Šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau
18-24 m.	27,6	37,9	34,4
25-34 m.	43,2	39,2	17,6
35-44 m.	47,9	39,4	12,7
45-54 m.	40,6	46,9	12,5
55-64 m.	44,7	43,4	11,8
65-74 m.	42,5	37,5	20,0
75-84 m.	44,0	32,0	24,0
85 m. +	0,0	20,	80,0

Statistiškai reikšmingai daugiau našlius (25,0 proc.), nevedusius (netekėjusius) (24,6 proc.) ir išsiskyrusius (24,5 proc.) respondentus nei vedusius (ištekęsčius) (12,4 proc.) respondentus per praėjusį mėnesį šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau buvo apėmusi prislėgta nuotaika (žr. 31 lentelę).

31 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar per praėjusį mėnesį Jus buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis \ Prislėgta nuotaika	Nebuvo	Ne labiau nei anksčiau	Šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau
Vedęs (ištekęjusi)	43,4	44,2	12,4
Nevedęs (netekėjusi)	40,0	35,4	24,6
Išsiskyręs (-usi)	42,2	33,3	24,5
Našlys (-ė)	40,9	34,1	25,0

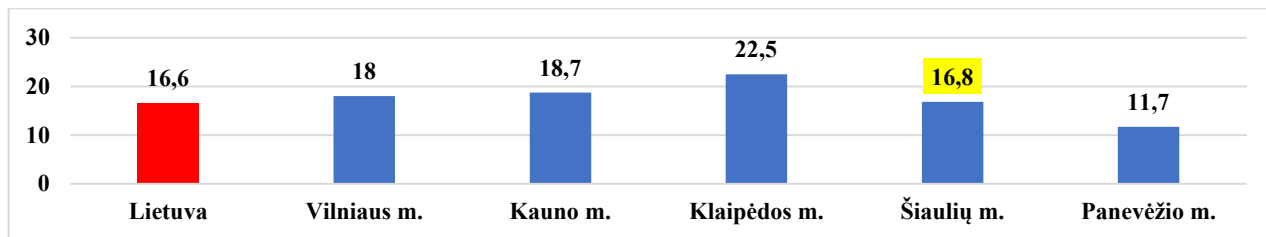
Statistiškai reikšmingai daugiau moksleivius (54,6 proc.) nei pensininkus (20,4 proc.), dirbančius asmenis (14,8 proc.) ir bedarbius (11,1 proc.) per praėjusį mėnesį šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas (žr. 32 lentelę).

32 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar per praėjusį mėnesį Jus buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas?“ pasiskirstymas, lyginant pagal užsiėmimą (proc.)

Užsiėmimas \ Prislėgta nuotaika	Nebuvo	Ne labiau nei anksčiau	Šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau
Dirbu	43,4	41,7	14,8
Bedarbis (-ė)	16,7	72,2	11,1
Studentas (-ė)	50,0	37,5	12,5
Moksleivis (-ė)	336,4	9,1	54,6
Pensininkas (-ė)	44,6	34,9	20,4

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (16,8 proc.) gyventojų, kuriuos per praėjusį mėnesį šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas, dalis buvo šiek tiek didesnė už Lietuvos vidurkį (16,6 proc.). Daugiausia prislėgta nuotaika per praėjusį mėnesį buvo apėmusi klaipėdiečius (22,5 proc.), mažiausia - panevėžiečius (11,7 proc.) (žr. 37 pav.).

37 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau, pasiskirstymas (proc.)

Apklausos metu buvo pasidomėta, kaip dažnai per praėjusius 12 mėn. šiauliečiai bendravo „gyvai“, telefonu, elektroniniu paštu, socialiniuose tinkluose ir pan. su savo šeimos nariais, giminaičiais (ne šeimos nariais), draugais.

97,4 proc. respondentų atsakė, kad per praėjusius metus su savo šeimos nariais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį.

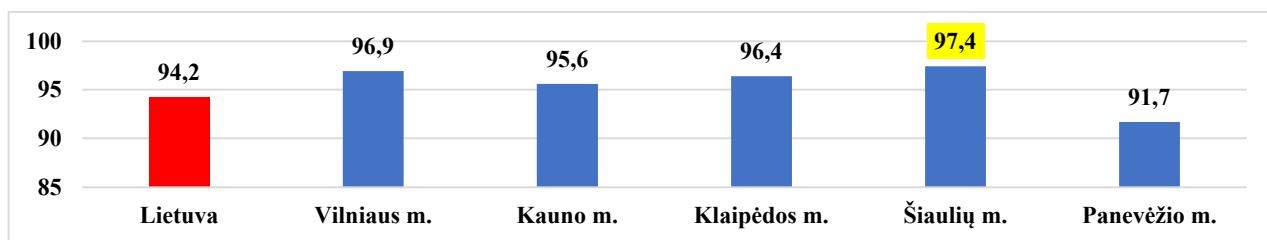
Daugiau 25 – 34 m. (100,0 proc.), 35 – 44 m. (100,0 proc.), 45 – 54 m. (99,0 proc.) amžiaus šiauliečiai nei 55 – 64 m. (93,2 proc.) ir 65 - 74 m. (89,5 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus šiauliečiai per paskutinius 12 mėn. su savo šeimos nariais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį (žr. 33 lentelę).

**33 lentelė.
Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie dažnai per pastaruosius 12 mėn. bendravo su šeimos nariais, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)**

Amžius \ Dažnis	Kasdien ar kelis k. per mėn.	Kartą per mėn.	Kartą per 12 mėn.	Niekada
18-24 m.	100,0	0,0	0,0	0,0
25-34 m.	100,0	0,0	0,0	0,0
35-44 m.	100,0	0,0	0,0	0,0
45-54 m.	99,0	0,0	0,0	1,0
55-64 m.	93,2	4,1	1,4	1,4
65-74 m.	89,5	2,6	0,0	7,9
75-84 m.	100,0	0,0	0,0	0,0
85 m. +	100,0	0,0	0,0	0,0

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (97,4 proc.) gyventojų, kurie per praėjusius metus su savo šeimos nariais bendravo bent kelis

kartus per mėnesį, dalis buvo didesnė ir už Lietuvos vidurkį (94,2 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkių (žr. 38 pav.).

38 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per praėjusius metus su savo šeimos nariais bendravo bent kelis kartus per mėnesį, pasiskirstymas (proc.)

74,8 proc. šiauliečių atsakė, kad per praėjusius metus su giminaičiais (ne šeimos nariais) bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį, 14,5 proc. – kartą per mėn., 7,4 proc. – bent kartą per 12 mėn.

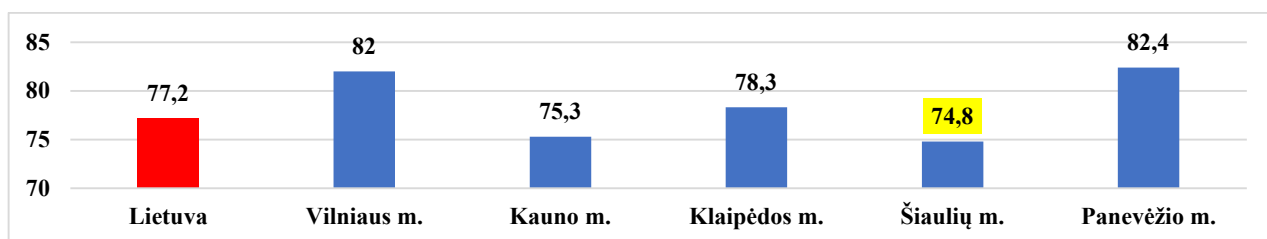
Daugiau respondentų, gaunančių 500 - 699 Eur (84,9 proc.) vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ nei respondentų, gaunančių ir 700 Eur ir daugiau (68,0 proc.), 100 - 299 Eur (71,7 proc.) ir 400-499 Eur (71,8 proc.) ($p < 0,05$) vidutines mėnesio pajamas „į rankas“, per praėjusius metus su giminaičiais (ne šeimos nariais) bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį (žr. 34 lentelę).

34 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie dažnai per pastaruosius 12 mėn. bendravo su giminaičiais (ne šeimos nariais), lyginant pagal vidutines mėnesio pajamas (proc.)

Pajamos \ Dažnis	Kasdien ar kelis k. per mėn.	Kartą per mėn.	Kartą per 12 mėn.	Niekada
Mažiau nei 100 Eur	77,0	7,7	15,4	0,0
100-299 Eur	71,7	12,9	5,9	9,4
300-399 Eur	77,1	15,2	5,7	1,9
400-499 Eur	71,8	17,6	7,1	3,5
500-699 Eur	84,9	8,2	6,8	0,0
700 Eur ir daugiau	68,0	18,9	11,3	1,9

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (74,8 proc.) gyventojų, kurie per praėjusius metus su giminaičiais (ne šeimos nariais) bendravo bent kelis kartus per mėnesį, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį (77,2 proc.), ir už kitų keturių didmiesčių vidurkių (žr. 39 pav.).

39 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per praėjusius metus su giminaičiais (ne šeimos nariais) bendravo bent kelis kartus per mėnesį, pasiskirstymas (proc.)

84,6 proc. šiauliečių atsakė, kad per praėjusius metus su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį, 8,5 proc. – kartą per mėn., 3,1 proc. – bent kartą per 12 mėn.

Daugiau 18 – 34 m. amžiaus respondentai, turintys aukštąjį koleginių išsilavinimą dalyviai, nevedę/netekėjusios, gaunantys 500 - 699 Eur vidutinės mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“ per praėjusius metus su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį.

Daugiau 18 - 24 m. (100,0 proc.), 25 – 34 m. (94,6 proc.) amžiaus šiauliečiai nei 55 – 64 m. (73,7 proc.), 65 - 74 m. (72,5 proc.) ir 75 – 84 m. (62,5 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus šiauliečiai per paskutinius 12 mėn. su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį (žr. 35 lentelę).

35 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie dažnai per pastaruosius 12 mėn. bendravo su draugais, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Dažnis	Kasdien ar kelis k. per mėn.	Kartą per mėn.	Kartą per 12 mėn.	Niekada
18-24 m.	100,0	0,0	0,0	0,0
25-34 m.	94,6	5,4	0,0	0,0
35-44 m.	89,8	5,8	2,9	1,4
45-54 m.	88,3	6,4	3,2	2,1
55-64 m.	73,7	22,4	1,3	2,6
65-74 m.	72,5	10,0	5,0	12,5
75-84 m.	62,5	4,2	16,7	16,7
85 m. +	80,0	0,0	20,0	0,0

Statistiškai reikšmingai daugiau nevedę (netekėjusios) (93,8 proc.) nei vedę (išteklėjusios) (83,7 proc.) ir našliai (74,4 proc.) per paskutinius 12 mėn. su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį (žr. 36 lentelę).

36 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie dažnai per pastaruosius 12 mėn. bendravo su draugais, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis \ Dažnis	Kasdien ar kelis k. per mėn.	Kartą per mėn.	Kartą per 12 mėn.	Niekada
Vedęs (išteklėjusi)	83,7	11,9	3,0	1,5
Nevedęs (netekėjusi)	93,8	1,5	1,5	3,1
Išsiskyręs (-usi)	86,7	2,2	4,4	6,7
Našlys (-ė)	74,4	4,7	4,7	16,3

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį koleginių (100,0 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei aukštąjį universitetinį (87,3 proc.), spec. vidurinį (83,6 proc.), vidurinį (82,6 proc.), aukštesnįjį (78,1 proc.), pagrindinį (76,3 proc.) ir pradinį (55,5 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai per paskutinius 12 mėn. su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį (žr. 37 lentelę).

37 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie dažnai per pastaruosius 12 mėn. bendravo su draugais, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas \ Dažnis	Kasdien ar kelis k. per mėn.	Kartą per mėn.	Kartą per 12 mėn.	Niekada
Pradinis	55,5	0,0	22,2	22,2
Pagrindinis	76,3	0,0	9,5	14,3
Vidurinis	82,6	10,7	2,7	4,0
Spec. vidurinis	83,6	11,6	1,2	3,5
Aukštesnysis	78,1	14,1	3,1	4,7
Aukštasis koleginiis	100,0	0,0	0,0	0,0
Aukštasis universitetinis	87,3	7,6	3,4	1,7

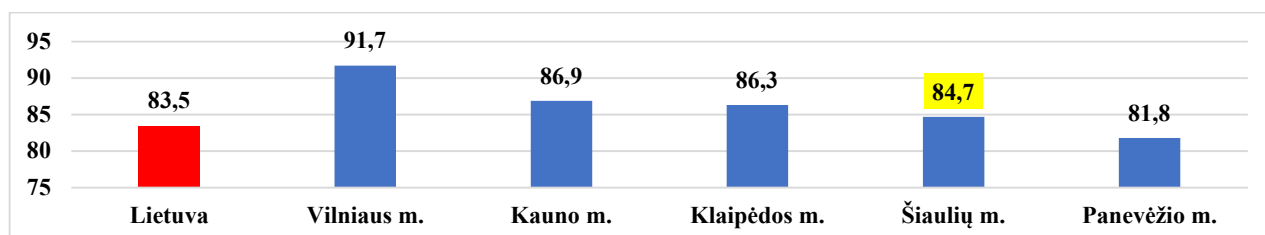
Didesne dalis respondentų, gaunančių 500 - 699 Eur (95,9 proc.) vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ nei respondentų, gaunančių 400-499 Eur (84,5 proc.), 300 - 399 Eur (83,0 proc.) ir 100 - 299 Eur (75,6 proc.) ($p < 0,05$) vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“ per praėjusius metus su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį (žr. 38 lentelę).

38 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kaip jie dažnai per pastaruosius 12 mėn. bendravo su draugais, lyginant pagal vidutines mėnesio pajamas (proc.)

Pajamos \ Dažnis	Kasdien ar kelis k. per mėn.	Kartą per mėn.	Kartą per 12 mėn.	Niekada
Mažiau nei 100 Eur	92,3	0,0	7,7	0,0
100-299 Eur	75,6	7,0	5,8	11,6
300-399 Eur	83,0	13,2	1,9	1,9
400-499 Eur	84,5	11,9	2,4	1,2
500-699 Eur	95,9	0,0	2,7	1,4
700 Eur ir daugiau	86,8	9,4	0,0	3,8

Lyginant penkių didžiųjų miestų ir Lietuvos suaugusių gyventojų atsakymus matyti, kad Šiaulių miesto (84,7 proc.) gyventojų, kurie per praėjusius metus su draugais bendravo bent kelis kartus per mėnesį, dalis buvo didesnė už Lietuvos vidurkį (83,5 proc.). Daugiausiai per praėjusius 12 mėn. su draugais bendravo vilniečiai (91,7 proc.), mažiausiai – panevėžiečiai (81,8 proc.) (žr. 40 pav.).

40 pav. Lietuvos didžiųjų miestų suaugusių gyventojų, kurie per praėjusius metus su draugais bendravo bent kelis kartus per mėnesį, pasiskirstymas (proc.)

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad daugiau jaunesni, turintys aukštąjį išsilavinimą respondentai, nevedę/netekėjusios, vedę/ištekėjusios, studentai, moksleiviai, dirbantys asmenys, gaunantys 700 Eur ir daugiau „į rankas“ šiauriečiai savo gyvenimo kokybę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Geriausiai savo gyvenimo kokybę vertino panevėžiečiai, blogiausiai – vilniečiai. Daugiau jaunesni, turintys aukštąjį išsilavinimą respondentai, nevedę/netekėjusios, vedę/ištekėjusios, studentai, dirbantys asmenys, moksleiviai, gaunantys nuo 500 Eur iki 700 Eur ir daugiau vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauriečiai savo sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą. Geriausiai savo sveikatos būklę vertino klaidėdiečiai, blogiausiai – vilniečiai. Daugiau jaunesni, turintys aukštąjį išsilavinimą respondentai, nevedę/netekėjusios, vedę/ištekėjusios, studentai, dirbantys asmenys, moksleiviai, gaunantys 700 Eur ir daugiau vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauriečiai save laikė labai laimingais ir laimingais. Šiauriečiai buvo mažiausiai laimingi, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais. Daugiau 18 – 24 m. ir 85 m.+ amžiaus apklausos dalyvių, nevedusių/netekėjusių, išsiskyrusių, našlių ir moksleivių per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau. Daugiausia prislėgta nuotaika per praėjusį mėnesį buvo apėmusi klaidėdiečius, mažiausia – panevėžiečius. Daugiau 18 – 54 m. amžiaus respondentai per praėjusius metus su savo šeimos nariais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Šiauriečiai, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais, daugiausiai su savo šeimos nariais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Didesnė dalis respondentų, gaunančių 500 - 699 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ per praėjusius metus su giminaičiais (ne šeimos nariais) bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Šiauriečiai, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais, bendravo mažiausiai su giminaičiais (ne šeimos nariais) kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Daugiau 18 – 34 m. amžiaus respondentai, turintys aukštąjį koleginių išsilavinimą dalyviai, nevedę/netekėjusios, gaunantys 500 - 699 Eur vidutinės mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“ per praėjusius metus su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Daugiausiai per praėjusius 12 mėn. su draugais bendravo vilniečiai, mažiausiai – panevėžiečiai.

6. Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos

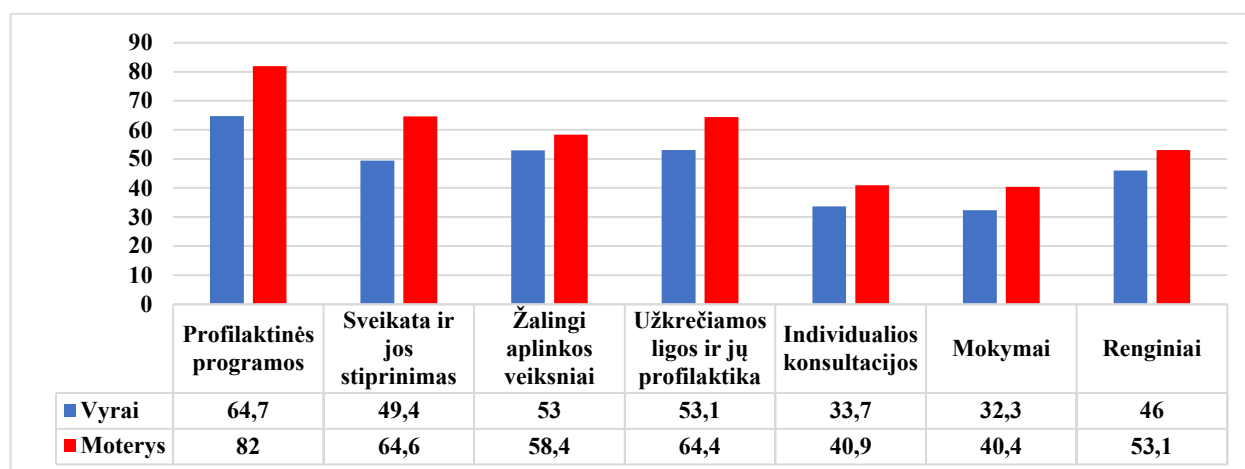
Apklausos metu šiauriečių buvo paklausta, kokias jie žino savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas (informacijos teikimą apie profilaktines programas, sveikatą ir jos stiprinimą, žalingus aplinkos veiksnius, užkrečiamąsias ligas ir jų profilaktiką, individualias konsultacijas, mokymus sveikatos stiprinimo klausimais, sveiką gyvenseną skatinantys renginius), ir kokiomis pasinaudojo per paskutinius 12 mėn.

Daugiau moterys, jaunesni respondentai, vedę ir išsiskyrę, turintys aukštesni išsilavinimą šiauriečiai žinojo apie profilaktines programas, sveiką gyvenseną skatinančius renginius, daugiau

buvo informuoti apie sveikatą ir jos stiprinimą, žalingus aplinkos veiksnius, užkrečiamąsias ligas ir jų profilaktiką.

Daugiau nei du trečdaliai apklaustų šiauliečių žinojo apie profilaktines programas, daugiau nei pusė - apie sveikatą ir jos stiprinimą, žalingus aplinkos veiksnius, užkrečiamąsias ligas ir jų profilaktiką, sveiką gyvenseną skatinančius renginius, daugiau nei trečdalis - apie individualias konsultacijas, mokymus sveikatos stiprinimo klausimais.

Daugiau moterys (82,0 proc.) nei vyrai (64,7proc.) ($p<0,05$) buvo informuotos apie profilaktines programas, tai pat daugiau moterys (64,6 proc.) nei vyrai (49,4proc.) ($p<0,05$) žinojo apie sveikatą ir jos stiprinimą. Statistiškai reikšmingai daugiau moterys (64,4 proc.) nei vyrai (53,1proc.) buvo informuotos apie užkrečiamas ligas ir jų profilaktiką (žr. 40 pav.).

40 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kokas jie žino savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas (proc.)

Daugiau 55 – 64 m. (85,3 proc.), 45 – 54 m. (81,7 proc.) ir 35 – 44 m. (80,9 proc.) amžiaus šiauliečiai nei 18 - 24 m. (46,2 proc.) ir 85 m. + (40,0 proc.) ($p<0,05$) amžiaus šiauliečiai buvo informuoti apie profilaktines programas. Statistiškai reikšmingai daugiau 45 – 54 m. (71,0 proc.) respondentai nei 65 - 74 m. (44,1 proc.), 75 – 84 m. (42,9 proc.) ir 85 m. + (20,0 proc.) respondentai buvo informuoti apie sveikatai žalingus aplinkos veiksnius, tai pat daugiau 45 – 54 m. (71,0 proc.) respondentai nei 65 - 74 m. (44,1 proc.), 75 – 84 m. (42,9 proc.) respondentai buvo informuoti ir apie užkrečiamas ligas bei jų profilaktiką. Daugiau 18 - 24 m. (70,4 proc.) amžiaus šiauliečiai nei 55 – 64 m. (37,1 proc.), 65 - 74 m. (32,4 proc.), 85 m. + (20,0 proc.) ir 75 – 84 m. (18,2 proc.) amžiaus šiauliečiai žinojo apie sveiką gyvenseną skatinančius renginius (žr. 39 lentelę).

39 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokas jie žino savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius Paslauga	Profilaktinė s programos	Sveikata ir jos stiprinimas	Žalingi aplinkos veiksniai	Užkrečiamos ligos ir jų profilaktika	Individualios konsultacijos	Mokymai	Renginiai
18-24 m.	46,2	59,3	61,5	61,5	30,8	40,7	70,4
25-34 m.	65,3	58,3	56,9	59,7	36,6	41,1	59,2
35-44 m.	80,9	56,5	50,0	55,9	35,3	39,1	60,3
45-54 m.	81,7	67,7	71,0	71,0	42,6	39,4	55,9
55-64 m.	85,3	59,4	50,7	63,6	31,9	35,2	37,1
65-74 m.	73,7	50,0	44,1	44,1	43,2	37,8	32,4
75-84 m.	66,7	43,5	42,9	42,9	45,8	8,7	18,2
85 m. +	40,0	0,0	20,0	0,0	0,0	0,0	20,0

Statistiškai reikšmingai daugiau vedę (ištekęsios) (79,8 proc.) ir išsiskyrę (77,3 proc.) respondentai nei nevedę (netekęsios) (56,7 proc.) respondantai buvo informuoti apie profilaktines programas. Daugiau išsiskyrę (62,8 proc.) ir vedę (ištekęsios) (61,4 proc.) nei našliai (40,0 proc.) ($p < 0,05$) turėjo informacijos apie sveikatą ir jos stiprinimą, tai pat daugiau vedę (ištekęsios) (61,2 proc.) nei našliai (37,5 proc.) ($p < 0,05$) buvo informuoti apie sveikatai žalingus aplinkos veiksnius. Statistiškai reikšmingai daugiau vedę (ištekęsios) (64,7 proc.) ir išsiskyrę (61,0 proc.) nei našliai (35,9 proc.) buvo informuoti apie užkrečiamas ligas ir jų profilaktiką. Daugiau nevedę (netekęsios) (62,9 proc.) ir vedę (ištekęsios) (51,4 proc.) nei našliai (27,5 proc.) ($p < 0,05$) žinojo apie sveiką gyvenimą skatinančius renginius (žr. 40 lentelę).

40 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokas jie žino savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis Paslauga	Profilaktinė s programos	Sveikata ir jos stiprinimas	Žalingi aplinkos veiksniai	Užkrečiamos ligos ir jų profilaktika	Individualios konsultacijos	Mokymai	Renginiai
Vedęs (ištekęsiai)	79,8	61,4	61,2	64,7	41,1	39,7	51,4
Nevedęs (netekęsiai)	56,7	54,8	54,1	54,1	33,9	41,3	62,9
Išsiskyręs (- usi)	77,3	62,8	47,6	61,0	29,5	30,2	47,7
Našlys (-ė)	69,0	40,0	37,5	35,9	35,7	23,8	27,5

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštesnįjį (82,8 proc.), aukštąjį universitetinį (80,2 proc.) ir spec. vidurinį (74,4 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei pagrindinį (47,4 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai buvo informuoti apie profilaktines programas. Daugiau aukštąjį universitetinį (65,2 proc.), aukštąjį koleginių (63,3 proc.), vidurinį (63,4 proc.), spec. vidurinį (56,8 proc.) išsilavinimą turintys respondantai nei pagrindinį (15,8 proc.) ($p < 0,05$) išsilavinimą turintys respondantai turėjo

informacijos apie sveikatą ir jos stiprinimą. Daugiau aukštąjį universitetinį (63,2 proc.), vidurinį (59,4 proc.), aukštesnįjį (57,6 proc.), aukštąjį koleginių (56,3 proc.) išsilavinimą turintys šiauliai nei pagrindinį (21,1 proc.) ($p<0,05$) išsilavinimą turintys šiauliai buvo informuoti apie sveikatai žalingus aplinkos veiksnius. Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį koleginių (67,3 proc.), vidurinį (65,2 proc.), aukštąjį universitetinį (63,2 proc.) ir aukštesnįjį (61,4 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei pagrindinį (31,6 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai buvo informuoti apie užkrečiamas ligas ir jų profilaktiką. Daugiau aukštąjį universitetinį (48,7 proc.), aukštąjį koleginių (44,0 proc.) ir vidurinį (42,0 proc.) išsilavinimą turintys respondentai nei pagrindinį (15,0 proc.) ir pradinį (11,1 proc.) ($p<0,05$) išsilavinimą turintys respondentai žinojo apie mokymus sveikatos stiprinimo klausimais. Tai pat daugiau aukštąjį universitetinį (63,8 proc.), aukštąjį koleginių (62,0 proc.) išsilavinimą turintys šiauliai nei pagrindinį (30,0 proc.) ir pradinį (11,1 proc.) ($p<0,05$) išsilavinimą turintys šiauliai žinojo apie sveiką gyvenseną skatinančius renginius (žr. 41 lentelę).

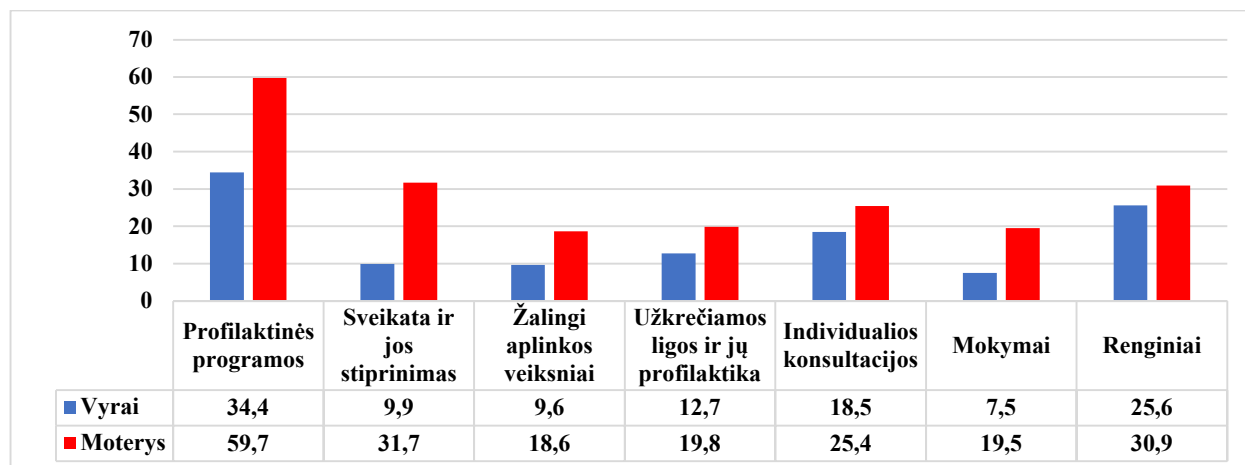
41 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokas jie žino savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas Paslauga	Profilaktinė s programos	Sveikata ir jos stiprinimas	Žalingi aplinkos veiksniai	Užkrečiamos ligos ir jų profilaktika	Individualios konsultacijos	Mokymai	Renginiai
Pradinis	66,7	33,3	44,4	33,3	44,4	11,1	11,1
Pagrindinis	47,4	15,8	21,1	31,6	20,0	15,0	30,0
Vidurinis	71,4	63,4	59,4	65,2	43,5	42,0	50,0
Spec. vidurinis	74,4	56,8	52,1	54,4	39,8	27,1	39,0
Aukštesnysis	82,8	55,0	57,6	61,4	26,7	30,0	43,3
Aukštasis koleginis	71,4	63,3	56,3	67,3	38,0	44,0	62,0
Aukštasis universitetinis	80,2	65,2	63,2	63,2	42,6	48,7	63,8

Per paskutinius 12 mėn. kas antras apklaustas šiaulietis dalyvavo profilaktinėse programose, kas trečias - sveiką gyvenseną skatinančiuose renginiuose, kas penktas naudojosi individualiomis konsultacijomis ir informacija apie sveikatą bei jos stiprinimą, kas šeštas naudojosi informacija apie sveikatai žalingus aplinkos veiksnius, užkrečiamąsias ligas ir jų profilaktiką bei dalyvavo mokymuose sveikatos stiprinimo klausimais.

Daugiau moterys (59,7 proc.) nei vyrai (34,4proc.) ($p<0,05$) dalyvavo profilaktinėse programose, tai pat daugiau moterys (31,7 proc.) nei vyrai (9,9 proc.) ($p<0,05$) naudojosi informacija apie sveikatą ir jos stiprinimą bei žalingus aplinkos veiksnius (18,6 proc. moterų ir 9,6 proc. vyrų). Statistiškai reikšmingai daugiau moterys (19,5 proc.) nei vyrai (7,5 proc.) dalyvavo mokymuose sveikatos stiprinimo klausimais (žr. 41 pav.).

41 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, kokiomis savivaldybės teritorijoje teikiamomis visuomenės sveikatos priežiūros paslaugomis jie naudojosi per paskutinius 12 mėn. (proc.)

Per praėjusius metus daugiau 55 – 64 m. (70,3 proc.) amžiaus šiauliečiai nei 75 – 84 m. (38,1 proc.) ir 25 – 34 m. (29,1 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus šiauliečiai dalyvavo profilaktinėse programose. Daugiau 75 – 84 m. (52,9 proc.) amžiaus respondentai nei 45 – 54 m. (25,8 proc.), 35 – 44 m. (19,0 proc.), 25 – 34 m. (18,0 proc.), 55 – 64 m. (17,0 proc.), 18 - 24 m. (4,5 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus respondentai naudojo individualiomis konsultacijomis. Daugiau 25 – 34 m. (45,3 proc.) ir 35 – 44 m. (44,9 proc.) amžiaus dalyviai nei 75 – 84 m. (13,3 proc.) ir 55 – 64 m. (8,0 proc.) amžiaus dalyviai dalyvavo sveiką gyvenseną skatinančiuose renginiuose (žr. 42 lentelę).

42 lentelė.
Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokiomis savivaldybės teritorijoje teikiamomis visuomenės sveikatos priežiūros paslaugomis jie naudojosi per paskutinius 12 mėn., lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius Paslauga	Profilaktinė s programos	Sveikata ir jos stiprinimas	Žalingi aplinkos veiksniai	Užkrečiamos ligos ir jų profilaktika	Individualios konsultacijos	Mokymai	Renginiai
18-24 m.	0,0	8,3	12,5	8,0	4,5	8,3	29,2
25-34 m.	29,1	24,0	12,0	14,0	18,0	14,3	45,3
35-44 m.	63,2	25,0	15,2	17,8	19,0	17,1	44,9
45-54 m.	53,2	20,0	18,6	17,4	25,8	15,4	26,9
55-64 m.	70,3	25,0	16,0	24,0	17,0	10,2	8,0
65-74 m.	60,6	34,6	16,0	13,0	34,6	19,2	25,0
75-84 m.	38,1	17,6	6,7	12,5	52,9	6,3	13,3
85 m. +	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Daugiau vedę (ištėkėjusios) (58,1 proc.), išsiskyrę (52,9 proc.) ir našliai (48,6 proc.) nei nevedę (netekėjusios) (18,9 proc.) ($p < 0,05$) dalyvavo profilaktinėse programose. Daugiau vedę (ištėkėjusios) (19,2 proc.) nei nevedę (netekėjusios) (7,5 proc.) ($p < 0,05$) naudojo informaciją apie sveikatai žalingus aplinkos veiksnius, tai pat daugiau vedę (ištėkėjusios) (21,6 proc.) nei nevedę (netekėjusios) (5,6 proc.) ($p < 0,05$) naudojo informaciją apie užkrečiamas ligas ir jų profilaktiką. Daugiau nevedę

(netekėjusios) (35,2 proc.), vedę (ištekejusios) (30,3 proc.) ir išsiskyrę (29,0 proc.) nei našliai (4,0 proc.) ($p<0,05$) dalyvavo sveiką gyvenseną skatinančiuose renginiuose (žr. 43 lentelę).

43 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokiomis savivaldybės teritorijoje teikiamomis visuomenės sveikatos priežiūros paslaugomis jie naudojo per paskutinius 12 mėn., lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis Paslauga	Profilaktinė s programos	Sveikata ir jos stiprinimas	Žalingi aplinkos veiksniai	Užkrečiamos ligos ir jų profilaktika	Individualios konsultacijos	Mokymai	Renginiai
Vedęs (ištekejusi)	58,1	23,5	19,2	21,6	25,1	16,7	30,3
Nevedęs (netekėjusi)	18,9	17,3	7,5	5,6	12,2	15,4	35,2
Išsiskyręs (-usi)	52,9	27,3	12,5	16,1	20,0	10,0	29,0
Našlys (-ė)	48,6	31,0	4,2	11,5	29,6	8,0	4,0

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštesnįjį (66,7 proc.) ir aukštąjį universitetinį (56,4 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei pagrindinį (31,3 proc.) išsilavinimą turintys šiauriečiai dalyvavo profilaktinėse programose. Daugiau aukštąjį koleginių (31,7 proc.) išsilavinimą turintys respondentai nei pagrindinį (6,3 proc.) ($p<0,05$) išsilavinimą turintys respondentai naudojo informaciją apie sveikatą ir jos stiprinimą. Daugiau aukštąjį universitetinį (30,0 proc.) išsilavinimą turintys šiauriečiai nei spec. vidurinį (10,5 proc.), aukštesnįjį (8,8 proc.) ir vidurinį (5,9 proc.) išsilavinimą turintys šiauriečiai ($p<0,05$) šiauriečiai dalyvavo mokymuose sveikatos stiprinimo klausimais. Tai pat daugiau aukštąjį koleginių (46,3 proc.) ir aukštąjį universitetinį (37,5 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei vidurinį (16,7 proc.) ir pagrindinį (5,9 proc.) išsilavinimą turintys respondentai dalyvavo sveiką gyvenseną skatinančiuose renginiuose (žr. 44 lentelę).

44 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kokiomis savivaldybės teritorijoje teikiamomis visuomenės sveikatos priežiūros paslaugomis jie naudojo per paskutinius 12 mėn., lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

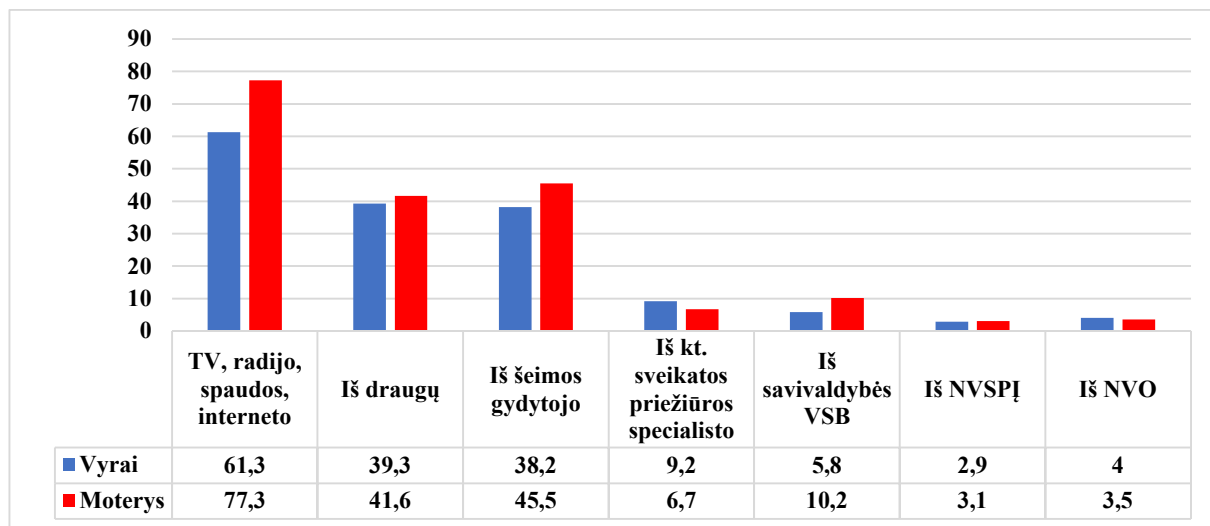
Išsilavinimas Paslauga	Profilaktinė s programos	Sveikata ir jos stiprinimas	Žalingi aplinkos veiksniai	Užkrečiamos ligos ir jų profilaktika	Individualios konsultacijos	Mokymai	Renginiai
Pradinis	44,4	28,6	0,0	0,0	50,0	16,7	0,0
Pagrindinis	31,3	6,3	5,9	5,9	5,9	0,0	5,9
Vidurinis	41,1	25,0	16,0	26,0	21,7	5,9	16,7
Spec. vidurinis	50,0	16,9	10,2	11,1	22,8	10,5	29,8
Aukštesnysis	66,7	24,3	28,6	22,9	25,7	8,8	20,0
Aukštasis koleginių	40,9	31,7	9,8	16,3	17,1	13,9	46,3
Aukštasis universitetinis	56,4	25,9	18,1	17,1	25,9	30,0	37,5

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad daugiau jaunesni respondentai, vedę ir išsiskyrę, turintys aukštesni išsilavinimą šiauliečiai žinojo apie profilaktines programas, sveiką gyvenseną skatinančius renginius, daugiau buvo informuoti apie sveikatą ir jos stiprinimą, žalingus aplinkos veiksnius, užkrečiamąsias ligas ir jų profilaktiką. Per paskutinius 12 mėn. daugiau moterys, vyresni šiauliečiai, vedę (ištekęsios), išsiskyrę ir našliai, aukštesnį išsilavinimą turintys respondentai dalyvavo profilaktinėse programose. Moterys ir vedę (ištekęsios) naudojos informacija apie sveikatai žalingus aplinkos veiksnius. Jaunesni respondentai, nevedę (netekęsios), vedę (ištekęsios) ir išsiskyrę, aukštesnį išsilavinimą turintys šiauliečiai dalyvavo sveiką gyvenseną skatinančiuose renginiuose.

Tyrimo metu šiauliečių buvo paklausta, iš kur jie dažniausiai sužino apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas – ar iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, ar iš draugų, ar iš šeimos gydytojo, ar iš kito sveikatos priežiūros specialisto, ar iš savivaldybės visuomenės sveikatos biuro, ar iš nacionalinių visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų, ar iš nevyriausybinių organizacijų.

Daugiau nei du trečdaliai apklaustųjų apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, apie pusę respondentų - iš draugų ar iš šeimos gydytojo.

Statistiškai reikšmingai daugiau moterys (77,3 proc.) nei vyrai (61,3 proc.) apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš televizijos, radijo, spaudos ar interneto (žr. 42 pav.).

42 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, iš kur jie dažniausiai sužino apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas (proc.)

Daugiau 55 – 64 m. (77,6 proc.), 45 – 54 m. (75,0 proc.), 25 – 34 m. (73,3 proc.), 65 – 74 m. (70,0 proc.) ir 35 – 44 m. (67,6 proc.) amžiaus šiauliečiai nei 85 m.+ (20,0 proc.) ($p < 0,05$) amžiaus šiauliečiai apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas

sužinojo iš televizijos, radijo, spaudos ar interneto. Statistiškai reikšmingai daugiau 18 - 24 m. (58,6 proc.) ir 35 – 44 m. (52,1 proc.) amžiaus dalyviai nei 55 – 64 m. (34,2 proc.), 65 – 74 m. (27,5 proc.) ir 75 – 84 m. (16,0 proc.) amžiaus dalyviai apie visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš draugų. Daugiau 55 – 64 m. (56,6 proc.), 75 – 84 m. (56,0 proc.), 35 – 44 m. (47,9 proc.) ir 45 – 54 m. (45,8 proc.) amžiaus respondentai nei 25 – 34 m. (24,0 proc.) ir 18 - 24 m. (17,2 proc.) amžiaus respondentai ($p < 0,05$) apie šias paslaugas sužinojo iš šeimos gydytojo (žr. 45 lentelę).

45 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, iš kur jie dažniausiai sužino apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Šaltinis	TV, radijo, spaudos, interneto	Iš draugų	Iš šeimos gydytojo	Iš kt. sveikatos priežiūros specialisto	Iš savivaldybės VSB	Iš NVSPI	Iš NVO
18-24 m.	65,5	58,6	17,2	3,4	17,2	3,4	13,8
25-34 m.	73,3	42,7	24,0	9,3	14,7	5,3	4,0
35-44 m.	67,6	52,1	47,9	5,6	8,5	0,0	4,2
45-54 m.	75,0	45,8	45,8	12,5	6,3	4,2	3,1
55-64 m.	77,6	34,2	56,6	3,9	6,6	2,6	2,6
65-74 m.	70,0	27,5	40,0	5,0	2,5	0,0	0,0
75-84 m.	52,0	16,0	56,0	8,0	0,0	0,0	0,0
85 m. +	20,0	0,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Daugiau nevedę (netekėjusios) (46,2 proc.) ir vedę (ištekęjusios) (42,5 proc.) nei našliai (22,7 proc.) ($p < 0,05$) apie visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš draugų. Statistiškai reikšmingai daugiau nevedę (netekėjusios) (9,2 proc.), išsiskyrę (8,9 proc.) ir vedę (ištekęjusios) (8,4 proc.) respondentai apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš kito sveikatos priežiūros specialisto, tai pat daugiau nevedę (netekėjusios) (12,3 proc.), išsiskyrę (8,9 proc.) ir vedę (ištekęjusios) (8,7 proc.) apie šias paslaugas sužinojo iš savivaldybės VSB (žr. 46 lentelę).

46 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, iš kur jie dažniausiai sužino apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, lyginant pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Šeimyninė padėtis \ Šaltinis	TV, radijo, spaudos, interneto	Iš draugų	Iš šeimos gydytojo	Iš kt. sveikatos priežiūros specialisto	Iš savivaldybės VSB	Iš NVSPI	Iš NVO
Vedęs (ištekęjusi)	74,2	42,5	44,0	8,4	8,7	2,5	3,3
Nevedęs (netekėjusi)	66,2	46,2	29,2	9,2	12,3	7,7	6,2
Išsiskyręs (-usi)	66,7	37,8	44,4	8,9	8,9	2,2	4,4
Našlys (-ė)	61,4	22,7	50,0	0,0	0,0	0,0	2,3

Statistiškai reikšmingai daugiau studentai (87,5 proc.) nei dirbantys (43,0 proc.), moksleiviai (36,4 proc.) ir pensininkai (24,1 proc.) apie visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš draugų. Daugiau studentai (87,5 proc.) nei dirbantys (43,0 proc.) ir pensininkai (24,1 proc.) ($p < 0,05$) apie šias paslaugas sužinojo iš savivaldybės VSB (žr. 47 lentelę).

47 lentelė.

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, iš kur jie dažniausiai sužino apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, lyginant pagal užsiėmimą (proc.)

Užsiėmimas \ Šaltinis	TV, radijo, spaudos, interneto	Iš draugų	Iš šeimos gydytojo	Iš kt. sveikatos priežiūros specialisto	Iš savivaldybės VSB	Iš NVSPI	Iš NVO
Dirbu	72,9	43,0	42,3	8,6	8,9	4,1	4,5
Bedarbis (-ė)	72,2	50,0	38,9	11,1	11,1	0,0	0,0
Studentas (-ė)	75,0	87,5	25,0	12,5	37,5	12,5	12,5
Moksleivis (-ė)	63,6	36,4	36,4	0,0	9,1	0,0	9,1
Pensininkas (-ė)	65,1	24,1	48,2	4,8	1,2	0,0	1,2

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad daugiau nei du trečdaliai apklaustųjų apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, apie pusę respondentų - iš draugų ar iš šeimos gydytojo. Moterys ir jaunesni respondentai dažniausiai sužinojo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, jaunesni, vedę, nevedę respondentai ir studentai – iš draugų; našliai ir vyresni šiauliečiai – iš šeimos gydytojo, nevedę, vedę respondentai ir studentai iš savivaldybės VSB.

7. Aplinkos rizikos veiksniai

Šiauliečių buvo klausiama, ką jie žino apie žalingus aplinkos veiksnius (triukšmą, aplinkos užterštumą, ultravioletinę spinduliuotę, chemines medžiagas) ir jų galimą neigiamą poveikį sveikatai.

Beveik du trečdaliai respondentų apie išvardintus žalingus aplinkos veiksnius buvo informuoti pakankamai, beveik trečdaliui – žinių truko, o dešimtadalis – nežinojo nieko. Apie triukšmą ir jo neigiamą poveikį sveikatai daugiau žinojo turintys aukštesnį išsilavinimą respondentai, apie aplinkos užterštumą daugiau žinojo jaunesni ir turintys aukštesnį išsilavinimą respondentai, apie ultravioletinę spinduliuotę daugiau žinojo moterys ir turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą respondentai, apie chemines medžiagas ir jų poveikį sveikatai daugiau žinojo moterys.

Statistiškai reikšmingai daugiau aukštąjį universitetinį (65,5 proc.), aukštesnįjį (64,1 proc.), vidurinį (63,5 proc.) ir aukštąjį koleginių (60,0 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei pagrindinį (33,3 proc.) ir pradinį (22,2 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai apie triukšmą ir jo neigiamą poveikį sveikatai buvo informuoti pakankamai (žr. 48 lentelę).

48 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar esate informuotas apie triukšmą ir jo neigiamą poveikį sveikatai?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas \ Informuotas	Pakankamai	Nepakankamai	Neinformuotas
Pradinis	22,2	33,3	44,4
Pagrindinis	33,3	42,9	23,8
Vidurinis	63,5	29,7	6,8
Spec. vidurinis	56,3	28,7	14,9
Aukštesnysis	64,1	28,1	7,8
Aukštasis koleginiis	60,0	34,0	6,0
Aukštasis universitetinis	65,5	24,4	10,1

Didesnė dalis 18 – 24 m. (75,9 proc.), 25 – 34 m. (68,0 proc.), 35 – 44 m. (67,6 proc.), 55 – 64 m. (65,3 proc.) ir 45 – 54 m. (63,8 proc.) amžiaus šiauliečių nei 75 – 84 m. (44,0 proc.), 65 – 74 m. (43,6 proc.) ir 85 m. + (20,0 proc.) amžiaus šiauliečių ($p < 0,05$) apie aplinkos užterštumą ir jo neigiamą poveikį sveikatai buvo informuoti pakankamai (žr. 49 lentelę).

49 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar esate informuotas apie aplinkos užterštumą ir jo neigiamą poveikį sveikatai?“ pasiskirstymas, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Informuotas	Pakankamai	Nepakankamai	Neinformuotas
18-24 m.	75,9	20,7	3,4
25-34 m.	68,0	22,7	9,3
35-44 m.	67,6	25,4	7,0
45-54 m.	63,8	24,5	11,7
55-64 m.	65,3	29,3	5,3
65-74 m.	43,6	38,5	17,9
75-84 m.	44,0	32,0	24,0
85 m. +	20,0	80,0	0,0

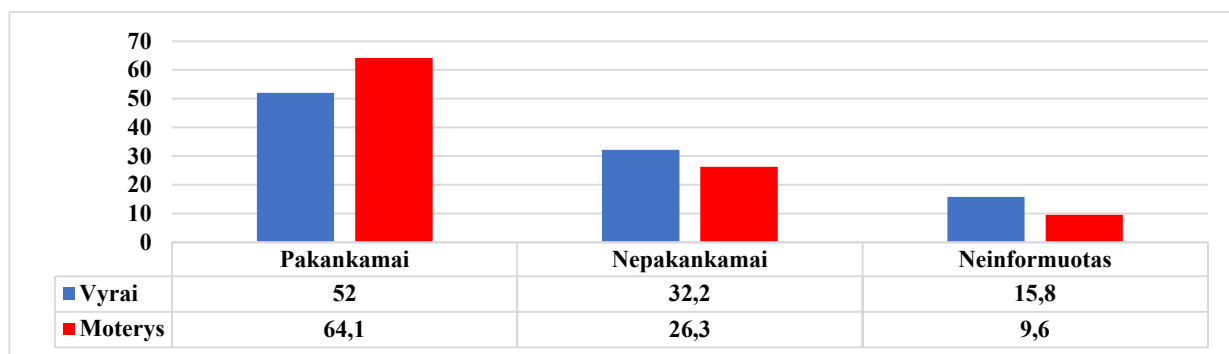
Statistiškai reikšmingai daugiau vidurinį (71,6 proc.), aukštąjį universitetinį (69,7 proc.), aukštesnįjį (64,6 proc.) nei pradinį (22,2 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai apie aplinkos užterštumą ir jo neigiamą poveikį sveikatai buvo informuoti pakankamai (žr. 50 lentelę).

50 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar esate informuotas apie aplinkos užterštumą ir jo neigiamą poveikį sveikatai?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas \ Informuotas	Pakankamai	Nepakankamai	Neinformuotas
Pradinis	22,2	33,3	44,4
Pagrindinis	47,6	42,9	9,5
Vidurinis	71,6	24,3	4,1
Spec. vidurinis	56,3	28,7	14,9
Aukštesnysis	64,6	27,7	7,7
Aukštasis koleginiis	58,0	34,0	8,0
Aukštasis universitetinis	69,7	21,8	8,4

Statistiškai reikšmingai daugiau moterys (64,1 proc.) nei vyrai (52,0 proc.) žinojo apie ultravioletinę spinduliuotę ir jos neigiamą poveikį sveikatai (žr. 43 pav.).

43 pav. Vyrų ir moterų atsakymų į klausimą „Ar esate informuotas apie ultravioletinę spinduliuotę ir jo neigiamą poveikį sveikatai?“ (proc.)

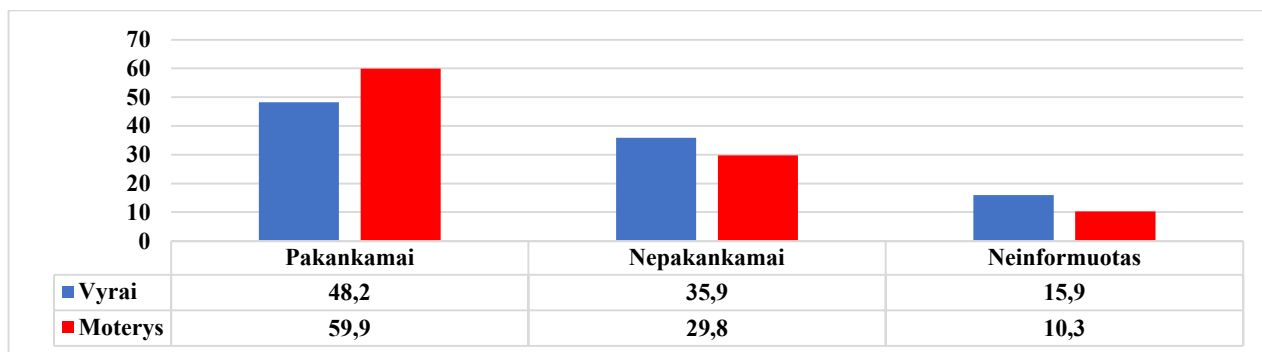
Daugiau aukštąjį universitetinį (68,1 proc.) išsilavinimą turintys dalyviai nei pagrindinį (38,1 proc.) ir pradinį (33,3 proc.) ($p < 0,05$) išsilavinimą turintys dalyviai apie ultravioletinę spinduliuotę ir jo neigiamą poveikį sveikatai buvo informuoti pakankamai (žr. 51 lentelę).

51 lentelė.

Respondentų atsakymų į klausimą „Ar esate informuotas apie ultravioletinę spinduliuotę ir jo neigiamą poveikį sveikatai?“ pasiskirstymas, lyginant pagal išsilavinimą (proc.)

Išsilavinimas	Informuotas	Pakankamai	Nepakankamai	Neinformuotas
Pradinis		33,	22,2	44,4
Pagrindinis		38,1	38,1	23,8
Vidurinis		61,6	28,8	9,6
Spec. vidurinis		55,2	31,0	13,8
Aukštesnysis		60,9	25,0	14,1
Aukštasis koleginis		54,0	38,0	8,0
Aukštasis universitetinis		68,1	23,5	8,4

Statistiškai reikšmingai daugiau moterys (59,9 proc.) nei vyrai (48,2 proc.) žinojo apie chemines medžiagas ir jos neigiamą poveikį sveikatai (žr. 44 pav.).

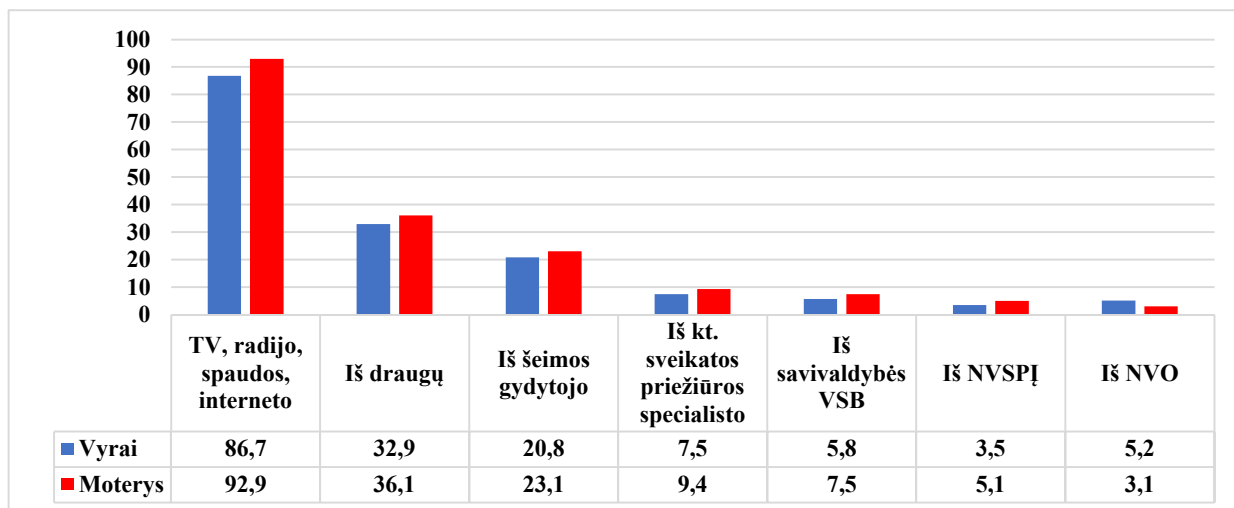

44 pav. Vyrų ir moterų atsakymų į klausimą „Ar esate informuotas apie ultravioletinę spinduliuotę ir jo neigiamą poveikį sveikatai?“ (proc.)

Tyrimo metu šiauliečių buvo paklausta, iš kur jie gauna informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius – ar iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, ar iš draugų, ar iš šeimos gydytojo, ar iš kito sveikatos priežiūros specialisto, ar iš savivaldybės VSB, ar iš nacionalinių visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų, ar iš nevyriausybinių organizacijų.

Didžioji dauguma apklaustųjų informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius gavo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, trečdalis respondentų - iš draugų, penktadalis - iš šeimos gydytojo.

Statistiškai reikšmingai daugiau moterys (92,9 proc.) nei vyrai (86,7 proc.) informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius gavo iš televizijos, radijo, spaudos ar interneto (žr. 45 pav.).

45 pav. Vyrų ir moterų pasiskirstymas pagal tai, iš kur jie gauna informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius (proc.)

Daugiau 18 – 24 m. (62,1 proc.) amžiaus šiauliečių nei 35 – 44 m. (40,8 proc.), 45 – 54 m. (40,6 proc.), 25 – 34 m. (33,3 proc.), 55 – 64 m. (25,0 proc.), 75 – 84 m. (24,0 proc.), 65 – 74 m. (20,0 proc.) amžiaus šiauliečių informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius gavo iš draugų. Tai pat daugiau 18 – 24 m. (62,1 proc.) amžiaus respondentų nei 35 – 44 m. (40,8 proc.), 55 – 64 m. (25,0 proc.) ir 45 – 54 m. (40,6 proc.) amžiaus respondentų informaciją apie šiuos veiksnius gavo ir iš NVO (žr. 52 lentelę).

Respondentų pasiskirstymas pagal tai, iš kur jie gauna informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius, lyginant pagal amžiaus grupes (proc.)

Amžius \ Šaltinis	TV, radijo, spaudos, interneto	Iš draugų	Iš šeimos gydytojo	Iš kt. sveikatos priežiūros specialisto	Iš savivaldybės VSB	Iš NVSPI	Iš NVO
18-24 m.	93,1	62,1	13,8	10,3	13,8	6,9	17,2
25-34 m.	89,3	33,3	20,0	13,3	9,3	6,7	6,7
35-44 m.	90,1	40,8	18,3	5,6	9,9	1,4	4,2
45-54 m.	88,5	40,6	27,1	10,4	5,2	8,3	2,1
55-64 m.	92,1	25,0	23,7	6,6	5,3	2,6	2,6
65-74 m.	92,5	20,0	27,5	2,5	2,5	0,0	0,0
75-84 m.	84,0	24,0	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0
85 m. +	100,0	0,0	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad beveik du trečdaliai respondentų apie žalingus aplinkos veiksnius buvo informuoti pakankamai, beveik trečdaliui – žinių truko, o dešimtadalis – nežinojo nieko. Apie triukšmą ir jo neigiamą poveikį sveikatai daugiau žinojo turintys aukštesnį išsilavinimą respondentai, apie aplinkos užterštumą daugiau žinojo jaunesni ir turintys aukštesnį išsilavinimą respondentai, apie ultravioletinę spinduliuotę daugiau žinojo moterys ir turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą respondentai, apie chemines medžiagas ir jų poveikį sveikatai daugiau žinojo moterys. Didžioji dauguma apklaustųjų informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius gavo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, trečdalis respondentų - iš draugų, penktadalis - iš šeimos gydytojo. Daugiau moterys informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius gavo iš televizijos, radijo, spaudos ar interneto, jaunesni šiauliečiai - iš draugų ir NVO.

8. Sveikatos raštingumas

Į suaugusių žmonių gyvenamosios tyrimo klausimyną buvo įtraukti ir sveikatos raštingumo tyrimo klausimai. Tyrimui naudotas Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro į lietuvių kalbą išverstas sutrumpintas Europos sveikatos raštingumo tyrimo klausimynas (HLS-EU-Q16).

Vadovaujantis Europos sveikatos raštingumo tyrimo metodika buvo apskaičiuotas bendrasis Šiaulių miesto gyventojų sveikatos raštingumo lygis (indeksas) pagal tris sritis: sveikatos priežiūrą, ligų prevenciją, sveikatos stiprinimą. Į visus sveikatos raštingumo tyrimo klausimus atsakė 220 respondentų (51,3 proc.), sveikatos priežiūros srities – 330 (76,9 proc.), ligų prevencijos – 267 (62,2 proc.), sveikatos stiprinimo – 284 (66,2 proc.) respondentų.

Sveikatos raštingumo indeksų vidurkiai ir standartiniai nuokrypiai pagal raštingumo sritis pateikiami 53 lentelėje.

53 lentelė.

Sveikatos raštingumo indeksų vidurkis ir standartinis nuokrypis pagal raštingumo sritis

Sveikatos raštingumas	Respondentų skaičius	Vidurkis	Standartinis nuokrypis
Bendrasis sveikatos raštingumas	220	27,7	8,0
Sveikatos priežiūros sritis	330	29,2	7,9
Ligų prevencijos sritis	267	27,7	8,8
Sveikatos stiprinimo sritis	284	28,2	9,1

Apskaičiuoti sveikatos raštingumo lygiai (indeksai), vadovaujantis minėta Europos sveikatos raštingumo tyrimo metodika, buvo suskirstyti į 4 kategorijas: 0–25 – neadekvatus raštingumas; 26–33 – probleminis raštingumas; 34–42 – pakankamas raštingumas; 43–50 – puikus raštingumas. Pirmąją ir antrąją grupes sujungus sudaryta riboto (nepakankamo) sveikatos raštingumo grupė, kuri reikšmingesnė sveikatos mokymo ir ligų prevencijos praktikai.

Sveikatos raštingumo tyrimo duomenimis, 61,3 proc. Šiaulių miesto suaugusių gyventojų bendrasis sveikatos raštingumo lygis yra pakankamas arba puikus, 38,7 proc. – ribotas (neadekvatus arba probleminis). Didžiausias šiauliečių riboto (nepakankamo) sveikatos raštingumo lygis buvo konstatuotas ligų prevencijos srityje (35,6 proc.), mažiausias – sveikatos stiprinimo srityje (29,6 proc.) (žr. 54 lentelę).

54 lentelė.

Šiaulių miesto gyventojų sveikatos raštingumo lygių struktūra (proc. ir abs. sk.)

Sveikatos raštingumas	Respondentų skaičius	Sveikatos raštingumo lygiai			
		Neadekvatus	Probleminis	Pakankamas	Puikus
Bendrasis sveikatos raštingumas	220	8,2 (18)	30,5 (67)	48,6 (107)	12,7 (28)
Sveikatos priežiūros sritis	330	7,0 (23)	26,4 (87)	51,5 (170)	15,1 (50)
Ligų prevencijos sritis	267	13,1 (35)	22,5 (60)	50,2 (134)	14,2 (38)
Sveikatos stiprinimo sritis	284	16,2 (46)	13,4 (38)	56,0 (159)	14,4 (41)

Riboto (nepakankamo) tiek bendrojo, tiek pagal tris sritis gyventojų sveikatos raštingumo paplitimas, lyginant pagal sociodemografinius duomenis pateiktas 55 - 58 lentelėse.

Šiaulių miesto respondentai, pasižymintys nepakankamu sveikatos raštingumo lygiu turėjo pagrindinį išsilavinimą ir buvo išsiskyrę. Vedę šiauliečiai, turintys auštąjį universitetinį ir aukštąjį koleginių išsilavinimą turėjo pakankamą tiek bendrąjį, tiek sveikatos priežiūros, ligų prevencijos ir sveikatos stiprinimo sričių raštingumo lygį. Lytis, amžius, pagrindinis užsiėmimas sveikatos raštingumo lygiu įtakos neturėjo.

55 lentelė.

Riboto (nepakankamo) gyventojų bendrojo sveikatos raštingumo paplitimas, lyginant pagal sociodemografinius duomenis

Sociodemografiniai duomenys	Respondentų skaičius	Nepakankamas raštingumas		p reikšmė
		Abs. sk.	Proc.	
Lytis				
Vyrai	88	31	35,2	p>0,05
Moterys	131	54	41,2	
Amžius				
18-24 m.	15	4	26,7	p>0,05
25-34 m.	46	16	34,8	
35-44 m.	44	15	34,1	
45-54 m.	49	16	32,7	
55-64 m.	37	19	51,4	
65 m. +	24	12	50,0	
Išsilavinimas				
Pradinis	3	3	100,0	p<0,05
Pagrindinis	11	7	63,6	
Vidurinis	38	11	28,9	
Spec. vidurinis	37	14	37,8	
Aukštesnysis	28	15	53,6	
Aukštasis koleginis	32	12	37,5	
Aukštasis universitetinis	71	23	32,4	
Šeimyninė padėtis				
Vedęs	146	56	38,4	p<0,05
Nevedęs	34	9	26,4	
Išsiskyręs	23	13	56,5	
Našlys	17	7	41,2	
Užsiėmimas				
Dirbu	162	62	38,3	p>0,05
Bedarbis	8	1	12,5	
Studentas	5	0	0,0	
Moksleivis	7	3	42,9	
Pensininkas	29	14	48,3	

56 lentelė.

Riboto (nepakankamo) gyventojų sveikatos priežiūros raštingumo paplitimas, lyginant pagal sociodemografinius duomenis

Sociodemografiniai duomenys	Respondentų skaičius	Nepakankamas raštingumas		p reikšmė
		Abs. sk.	Proc.	
Lytis				
Vyrai	124	37	29,8	p>0,05
Moterys	205	73	35,6	
Amžius				
18-24 m.	21	6	28,6	p>0,05
25-34 m.	62	19	30,6	
35-44 m.	56	15	26,8	
45-54 m.	70	23	32,9	
55-64 m.	63	29	46,0	
65 m. +	51	18	35,3	
Išsilavinimas				
Pradinis	8	4	50,0	p<0,001
Pagrindinis	19	13	68,4	
Vidurinis	55	17	30,9	
Spec. vidurinis	67	22	32,8	
Aukštesnysis	44	18	40,9	
Aukštasis koleginiis	40	8	20,0	
Aukštasis universitetinis	97	26	26,8	
Šeimyninė padėtis				
Vedęs	211	68	32,2	p>0,05
Nevedęs	49	15	30,6	
Išsiskyręs	34	12	35,3	
Našlys	36	15	41,7	
Užsiėmimas				
Dirbu	228	76	33,3	p>0,05
Bedarbis	12	3	25,0	
Studentas	7	1	14,3	
Moksleivis	9	4	44,4	
Pensininkas	60	21	35,0	

57 lentelė.

Riboto (nepakankamo) gyventojų ligų prevencijos raštingumo paplitimas, lyginant pagal sociodemografinius duomenis

Sociodemografiniai duomenys	Respondentų skaičius	Nepakankamas raštingumas		p reikšmė
		Abs. sk.	Proc.	
Lytis				
Vyrai	107	38	35,5	p>0,05
Moterys	159	57	35,8	
Amžius				
18-24 m.	20	7	35,0	p>0,05
25-34 m.	51	18	35,3	
35-44 m.	51	16	31,4	
45-54 m.	62	18	29,0	
55-64 m.	46	19	41,3	
65 m. +	30	14	46,7	
Išsilavinimas				
Pradinis	4	3	75,0	p<0,001
Pagrindinis	13	10	76,9	
Vidurinis	47	13	27,7	
Spec. vidurinis	47	15	31,9	
Aukštesnysis	37	19	51,4	
Aukštasis koleginis	36	11	30,6	
Aukštasis universitetinis	83	24	28,6	
Šeimyninė padėtis				
Vedęs	176	55	31,3	p<0,001
Nevedęs	40	14	35,0	
Išsiskyręs	31	18	58,1	
Našlys	20	8	40,0	
Užsiėmimas				
Dirbu	198	68	34,3	p>0,05
Bedarbis	9	2	22,2	
Studentas	5	0	0,0	
Moksleivis	9	4	44,4	
Pensininkas	37	15	40,5	

58 lentelė.

Riboto (nepakankamo) gyventojų sveikatos stiprinimo raštingumo paplitimas, lyginant pagal sociodemografinius duomenis

Sociodemografiniai duomenys	Respondentų skaičius	Nepakankamas raštingumas		p reikšmė
		Abs. sk.	Proc.	
Lytis				
Vyrai	118	36	30,5	p>0,05
Moterys	165	48	29,1	
Amžius				
18-24 m.	24	8	33,3	p>0,05
25-34 m.	52	14	26,9	
35-44 m.	53	15	28,3	
45-54 m.	67	16	23,9	
55-64 m.	46	14	30,4	
65 m. +	35	14	40,0	
Išsilavinimas				
Pradinis	4	2	50,0	p<0,001
Pagrindinis	15	10	67,7	
Vidurinis	52	11	21,1	
Spec. vidurinis	46	10	21,7	
Aukštesnysis	38	18	47,4	
Aukštasis koleginiis	38	12	31,6	
Aukštasis universitetinis	91	21	23,1	
Šeimyninė padėtis				
Vedęs	180	47	26,1	p<0,05
Nevedęs	48	14	29,2	
Išsiskyręs	30	14	46,7	
Našlys	26	9	34,6	
Užsiėmimas				
Dirbu	206	57	27,6	p>0,05
Bedarbis	9	1	11,1	
Studentas	6	2	33,3	
Moksleivis	8	3	37,5	
Pensininkas	40	15	37,5	

Apibendrinant atliktą analizę galima teigti, kad 61,3 proc. Šiaulių miesto suaugusių gyventojų bendrasis sveikatos raštingumo lygis buvo pakankamas arba puikus, 38,7 proc. – ribotas (neadekvatus arba probleminis). Didžiausias gyventojų riboto (nepakankamo) sveikatos raštingumo lygis buvo konstatuotas ligų prevencijos srityje (35,6 proc.), mažiausias – sveikatos stiprinimo srityje (29,6 proc.). Šiauliečiai, pasižymintys nepakankamu sveikatos raštingumu lygiu turėjo pagrindinį išsilavinimą ir buvo išsiskyrę. Vedę šiauliečiai, turintys auštąjį universitetinį ir aukštąjį koleginių išsilavinimą turėjo pakankamą tiek bendrąjį, tiek sveikatos priežiūros, ligų prevencijos ir sveikatos stiprinimo sričių raštingumo lygį. Lytis, amžius, pagrindinis užsiėmimas sveikatos raštingumo lygiu įtakos neturėjo.

IŠVADOS

Mityba. Vieną ar daugiau kartų per dieną daržoves ir vaisius valgė daugiau moterys, apklaustieji, turintys aukštesnį išsilavinimą bei gaunantys didesnes vidutines mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“. Moterys papildomai nedėjo druskos į paruoštą maistą. Šiauliečiai daržovių ir vaisių valgė mažiausiai, bei daugiausiai papildomai sūdė pagamintą maistą, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais.

Fizinis aktyvumas. Tik kas trečias šiaulietis 5 ir daugiau dienų per savaitę užsiėmė energinga fizine veikla mažiausiai 30 min. Šiaulių miesto gyventojų, užsiimančių energinga fizine veikla mažiausiai 30 min. užsiėmė 5 ir daugiau dienų per savaitę dalis buvo didžiausia, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais.

Rūkymas. Kasdien ir per praėjusį mėnesį, ir per praėjusius metus daugiau rūkė vyrai, bedarbiai, gaunantys 700 ir daugiau Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“. Šiaulių miesto gyventojų, kurie per praėjusias 30 d. kasdien rūkė tabako gaminius, dalis buvo mažesnė už Lietuvos vidurkį. Už šiauliečius kasdien mažiau rūkė Klaipėdos ir Kauno miestų gyventojai. Daugiau moksleiviai kasdien rūkė elektronines cigaretes ir per praėjusį mėnesį, ir per praėjusius metus. Šiauliečių, kurie per praėjusias 30 d. kasdien rūkė elektronines cigaretes, dalis buvo didesnė ir už Lietuvos vidurkį, ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius.

Alkoholio vartojimas. Daugiau vyrai gėrė alkoholinius gėrimus ir per praėjusį mėnesį, ir per praėjusius metus vieną ar kelis kartus per savaitę. Šiauliečių, kurie kasdien gėrė alkoholinius gėrimus per praėjusias 30 d., taip pat kurie gėrė per praėjusias 30 d. kartą per savaitę ir dažniau, bei kurie gėrė per praėjusius 12 mėn. kartą per savaitę ir dažniau, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį, ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius.

Narkotinių medžiagų vartojimas. Narkotines medžiagas daugiau vartojo vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, moksleiviai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai. Šiauliečių, kurie per praėjusias 30 d. ir per praėjusius 12 mėn. bent kartą vartojo narkotines ar psichotropines medžiagas, dalis buvo mažesnė ir už Lietuvos vidurkį, ir už kitų keturių didmiesčių vidurkius.

Azartiniai lošimai. Daugiau nei du trečdaliai respondentų per praėjusius du metus dalyvavo loterijose. Daugiau vyrai, 18 – 24 m. amžiaus asmenys, nevedę, studentai, gaunantys mažiau nei 100 Eur vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ apklausos dalyviai lošė azartinius lošimus.

Gyvensenos keitimas. Daugiau nei trečdalis šiauliečių per praėjusius metus keitė savo gyvensenos įpročius. Gyvenseną dėl sveikatos daugiau keitė moterys, vedę, turintys aukštąjį išsilavinimą bei gaunantys 700 Eur ir daugiau vidutines mėnesio pajamas „į rankas“ dalyviai. Daugiau nei ketvirtadalis apklaustųjų pradėjo sveikiau maitintis, daugiau nei penktadalis tapo fiziškai

aktyvesni. Kas septintas apklaustasis mažiau vartojo alkoholinių gėrimų, kas keturioliktas - mažiau rūkė.

Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo vertinimas, prislėgta nuotaika, bendravimas. Daugiau jaunesni, turintys aukštąjį išsilavinimą respondentai, nevedę/netekėjusios, vedę/ištekėjusios, studentai, moksleiviai, dirbantys asmenys, gaunantys 700 Eur ir daugiau vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ šiauliečiai savo gyvenimo kokybę ir sveikatos būklę įvertino kaip labai gerą ar gerą bei save laikė labai laimingais ir laimingais. Geriausiai savo gyvenimo kokybę vertino panevėžiečiai, blogiausiai – vilniečiai. Geriausiai savo sveikatos būklę vertino klaipėdiečiai, blogiausiai – vilniečiai. Šiauliečiai buvo mažiausiai laimingi. Daugiau 18 – 24 m. ir 85 m. + apklausos dalyvių, nevedusių/netekėjusių, išsiskyrusių, našlių ir moksleivių per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau. Daugiausiai per praėjusį mėnesį buvo prislėgti, nerimavo klaipėdiečiai, mažiausiai – panevėžiečiai. Daugiau 18 – 54 m. amžiaus respondentai per praėjusius metus su savo šeimos nariais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Šiauliečiai, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais, bendravo daugiausiai su savo šeimos nariais. Didesnė dalis respondentų, gaunančių 500 - 699 Eur vidutinės mėnesio pajamas „į rankas“ per praėjusius metus su giminaičiais (ne šeimos nariais) bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Šiauliečiai, lyginant su kitų keturių didmiesčių gyventojais, su giminaičiais (ne šeimos nariais) bendravo mažiausiai. Daugiau 18 – 34 m. amžiaus respondentai, turintys aukštąjį koleginių išsilavinimą dalyviai, nevedę/netekėjusios, gaunantys 500 - 699 Eur vidutinės mėnesio pajamas, tenkančias vienam šeimos nariui „į rankas“ per praėjusius metus su draugais bendravo kasdien ar kelis kartus per mėnesį. Daugiausiai per praėjusius 12 mėn. su draugais bendravo vilniečiai, mažiausiai – panevėžiečiai.

Visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos. Daugiau jaunesni respondentai, vedę ir išsiskyrę, turintys aukštesnį išsilavinimą šiauliečiai žinojo apie profilaktines programas, sveiką gyvenseną skatinančius renginius, daugiau buvo informuoti apie sveikatą ir jos stiprinimą, žalingus aplinkos veiksnius, užkrečiamąsias ligas ir jų profilaktiką. Per paskutinius 12 mėn. daugiau moterys, vyresni šiauliečiai, vedę (ištekęsios), išsiskyrę ir našliai, aukštesnį išsilavinimą turintys respondentai dalyvavo profilaktinėse programose. Moterys ir vedę (ištekęsios) naudojos informacija apie sveikatai žalingus aplinkos veiksnius. Daugiau jaunesni respondentai, nevedę (netekėjusios), vedę (ištekęsios) ir išsiskyrę, aukštesnį išsilavinimą turintys šiauliečiai dalyvavo sveiką gyvenseną skatinančiuose renginiuose. Daugiau nei du trečdaliai apklaustųjų apie savivaldybės teritorijoje teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas sužinojo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, apie pusę respondentų - iš draugų ar iš šeimos gydytojo. Moterys ir jaunesni respondentai dažniausiai sužinojo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto; jaunesni, vedę, nevedę respondentai ir

studentai – iš draugų; našliai ir vyresni šiauliečiai – iš šeimos gydytojų; nevedę, vedę respondentai ir studentai iš savivaldybės VSB.

Aplinkos rizikos veiksniai. Beveik du trečdaliai respondentų apie žalingus aplinkos veiksnius buvo informuoti pakankamai, beveik trečdaliui – žinių truko, o dešimtadalis – nežinojo nieko. Apie triukšmą pakankamai informuoti buvo daugiau aukštesnį išsilavinimą turintys dalyviai, apie aplinkos užterštumą daugiau žinojo jaunesni ir turintys aukštesnį išsilavinimą respondentai, apie ultravioletinę spinduliuotę daugiau informuotos buvo moterys ir turintys aukštąjį universitetinį išsilavinimą respondentai, apie chemines medžiagas ir jos neigiamą poveikį sveikatai daugiau žinojo moterys. Didžioji dauguma apklaustųjų informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius gavo iš televizijos, radijo, spaudos, interneto, trečdalis respondentų - iš draugų, penktadalis - iš šeimos gydytojo. Daugiau moterys informaciją apie aplinkos rizikos veiksnius gavo iš televizijos, radijo, spaudos ar interneto, 18 – 24 m. amžiaus šiauliečiai - iš draugų ir NVO.

Sveikatos raštingumas. Daugiau nei dviejų trečdalių Šiaulių miesto suaugusių gyventojų bendrasis sveikatos raštingumo lygis buvo pakankamas arba puikus, o daugiau nei trečdalio – ribotas (neadekvatus arba probleminis). Didžiausias gyventojų riboto (nepakankamo) sveikatos raštingumo lygis buvo konstatuotas ligų prevencijos srityje, mažiausias – sveikatos stiprinimo srityje. Šiauliečiai, pasižymintys nepakankamu sveikatos raštingumo lygiu turėjo pagrindinį išsilavinimą ir buvo išsiskyrę.

REKOMENDACIJOS

Tik trečdalis apklaustųjų per dieną suvartojo rekomenduojamą daržovių ir vaisių kiekį bei buvo pakankamai fiziškai aktyvūs. Kas šeštas šiaulietis per praėjusį mėnesį kasdien rūkė tabako gaminius bei vartojo alkoholį kartą per savaitę ar dažniau. Šiauliečių per praėjusias 30 d. kasdien rūkusių elektronines cigaretes, dalis buvo didžiausia, lyginant su kitais keturiais didmiesčiais.

Siekiant Šiaulių miesto gyventojų gyvensenos įpročių pokyčio rekomenduojame:

Šiaulių miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biurui:

- skatinti sveiką mitybą mieste: teikti informaciją apie šviežių daržovių ir vaisių svarbą ir naudą žmogaus organizmui, formuoti teigiamą požiūrį į sveikos subalansuotos mitybos poreikį. Teikiant informaciją būtina atsižvelgti į gyventojų amžių; nuolat vykdyti švietėjišką veiklą (vesti seminarus, mokymus, paskaitas, akcijas ir kt.) miesto bendruomenei. Formuojant sveikos mitybos, rengti palankaus sveikatai maisto gaminimo užsiėmimus, organizuoti sveiko maisto mugės;

- skatinti fizinį aktyvumą mieste: organizuoti įvairias nemokamas veiklas, renginius, susijusias su fiziniu aktyvumu, skirti daugiau dėmesio kasdieninio fizinio aktyvumo mokymui ir fizinio aktyvumo elgsenos įgūdžių lavinimui; formuojant fizinio aktyvumo įgūdžius, skatinti įvairių amžiaus grupių (tai pat ir vyresnio amžiaus žmonių) fizinį aktyvumą – mankštas, šiaurietišką ėjimą;

- vykdyti žalingų priklausomybių prevenciją: teikti informaciją apie tabako ir alkoholio žalą sveikatai, apie pasyvaus rūkymo žalą aplinkiniams, kur reikėtų kreiptis turint priklausomybę psichoaktyvioms medžiagoms.

Šiaulių miesto savivaldybės administracijai:

- planuoti, skirti lėšų ir atnaujinti viešas fizinio aktyvumo vietas, įrengti naujas viešas erdves;
- mažinti alkoholio ir tabako pardavimo vietų skaičių, vykdyti pardavimo kontrolę nepilnamečiams asmenims;

- finansuoti sveikatinimo projektus, nukreiptus į sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo skatinimą bei žalingų priklausomybių prevenciją bendruomenėje.